

**แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว  
ชุมชนด่านเกวียน**

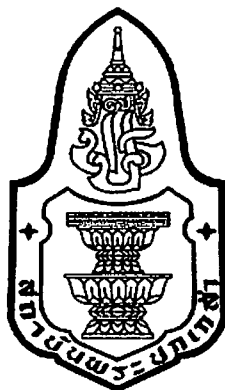
**โดย**

**นางกรรรัตน์ กมลยะบุตร**

**รายงานวิชาการส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง  
การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 6  
สถาบันพระปกเกล้า**

**พ.ศ. 2551**

**ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า**



## แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวชุมชนด้านเกษียณ

โดย

นางกรรรัตน์ กมลยะบุตร

รายงานวิชาการส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง  
การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 6  
สถาบันพระปกเกล้า  
พ.ศ. 2551  
ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า

รายงานวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวชุมชน  
ด้านကျေးရွာ

โดย นางกรรณิณี กมลยะบุตร

เลขประจำตัว 3001

เป็นส่วนเพิ่มเติมจากรายงานวิชาการกลุ่มเรื่อง การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะช้าง  
จังหวัดตราด

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....  
( รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกลลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ )

---

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้รายงานเอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้เป็น  
ส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับ  
นักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 6

.....  
( ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์ )

ประธานคณะกรรมการ  
หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง

## บทคัดย่อ

บ้านท่าเรือปั้นดินเผาบ้านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา นอกจากเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าศิลปหัตถกรรมแล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดอีกด้วย จุดเด่นที่น่าสนใจคือการมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นในเรื่องศิลปะงานปั้นที่มีฝีมือประณีต รูปแบบหลากหลาย และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมายาวนาน จากข้อมูลสำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา ระบุว่าจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ ตัวอย่างที่เป็นทางการตั้งแต่ปีพ.ศ.2544-2548 จะเห็นว่ามีจำนวนสูงขึ้นมาตลอดคือจำนวน 1,826,154 คน, 1,933,794 คน และ 2,104,241 คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงตามไปด้วย คือจากเดิม 4,666.30 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 5,147.63 ล้านบาท, 5,731.62 ล้านบาท และ 6,713.08 ล้านบาท โดยยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีกต่อไป

จากข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณาความได้เปรียบในเชิงอุปสงค์อุปทานแล้ว จะเห็นได้ว่าตัวเลขดังกล่าวเป็นดัชนีที่สามารถสร้างความคาดหวังในการผลักดันหมู่บ้านดินเผาบ้านเกวียนให้กลายเป็นแหล่งชื่อของฝากของที่ระลึกของจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะโอกาสในการพัฒนาศักยภาพให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงวิถีชีวิตในรูปแบบ long stay กับ home stay ด้วยการบริหารจัดการในรูปแบบศูนย์วัฒนธรรม บ้านพัก รีสอร์ท หรือโรงแรมที่มีรูปแบบ เอกลักษณ์ และขนาดที่พอเหมาะในพื้นที่ เพื่อบริการต่อกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพหรือมีแนวคิดเชิงความรักศิลปะ เช่น กลุ่มอนุรักษ์นิยม ชาวต่างชาติ ผู้สูงอายุ ฯลฯ แนวคิดนี้จะช่วยสนับสนุนและเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็นการสร้างงานและสร้างรายได้ให้คนในท้องถิ่น เช่น ร้านค้าของที่ระลึก ร้านอาหาร การแสดงศิลปะพื้นบ้าน บริการอื่นๆแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้จะนำไปสู่ความประทับใจที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มพูนความสนใจใช้เวลาอยู่กับท้องถิ่นได้นานขึ้น นำมาซึ่งแนวคิดในการจับจ่ายใช้สอยที่เป็นช่องทางในการส่งออกอันเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางในการก้าวสู่ความเป็นสากลซึ่งนำไปสู่การวิวัฒนาการการค้าในระดับ globalization ที่จะเป็นช่องทางสู่การส่งออกอันจะเป็นการเพิ่ม volume, product lines ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพในกระบวนการ logistic ซึ่งหมายถึงการเกิดอาชีพและรายได้ของคนในท้องถิ่นอย่างมั่นคงที่เห็นจากการเพิ่มขึ้นของGDP

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในแนวทางของการสร้างและพัฒนาระบบเศรษฐกิจสาธารณะของชุมชนบ้านเกวียนอันมีข้อได้เปรียบทางทำเล ที่ตั้ง ฝีมือช่าง ผู้ประกอบการ รวมถึงชื่อเสียงของชาวบ้านเกวียนแล้ว สิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือการเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ของคนในท้องถิ่นต่อการประกอบอาชีพ ทั้งการปรับตนให้ทันต่อการค้าสมัยใหม่ที่มีการแข่งขันสูง ให้โอกาสตนเองต่อการรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้และมีประโยชน์ รู้จักการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการก้าวสู่ผู้ค้าขายแบบมืออาชีพ กระ

คือรื้อฟื้นและเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ อย่างมีวินัย องค์กรประกอบภายนอกที่เป็นบุคคลและองค์กรที่เข้ามา มีส่วนในการทำงานหรือร่วมพัฒนาในแขนงต่างๆ ในทุกภาคส่วนต้องทำความรู้จักและทำความเข้าใจกับชุมชนและสิ่งที่เกี่ยวข้องในด้านประวัติ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีวิถีชีวิตดั้งเดิม ความเป็นอยู่ ตลอดจนผลกระทบในด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อให้เห็นมิติที่ครบถ้วนให้มากที่สุดทั้งในด้านที่มีความผสมกลมกลืนและด้านความขัดแย้ง ทั้งนี้โดยยึดหลักการ ทำงานที่มีส่วนร่วมของท้องถิ่น เคารพในสิทธิและความคิดเห็นด้วยการประสานประโยชน์ร่วมกัน แบบสันติในหลักประชาธิปไตยที่อาศัยระบบธรรมาภิบาล ( good governance )

## กิตติกรรมประกาศ

การเขียนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสาธารณะของชุมชนด่านเกวียนนี้ ผู้เขียนมีแรงบันดาลใจจากการที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของชาวจังหวัดนครราชสีมา ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่โดยกำเนิด แต่การได้เริ่มต้นตั้งแต่การเป็นผู้บริโภคที่มีความสนใจในงานศิลปหัตถกรรมด่านเกวียน จนมีโอกาทำงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในท้องถิ่นที่เป็นผู้มีจิตวิญญูณในการมุ่งพัฒนาศักยภาพของชุมชนด่านเกวียน ยิ่งทำให้มองเห็น โอกาสและความท้าทายในการร่วมสร้างงานในภาคเศรษฐกิจนี้ด้วย

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.อภิชัย เหมาะะฐลิน แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่มีส่วนสำคัญในการช่วยค้นหาและจัดหาข้อมูลจากเอกสารต่างๆจากแหล่งความรู้จำนวนมากจนสามารถติดต่อเชื่อมโยงเรื่องราวได้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณคุณ ไชยพร เกิดมงคล พร้อมด้วย คุณสุวนีย์ เนตวงษ์ เจ้าของกิจการหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนอำเภอเมืองที่ประณีตงดงามและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในการส่งออก ที่สำคัญยิ่งคือการเป็นผู้บุกเบิกการสร้างชุมชนด่านเกวียนมาตั้งแต่ต้นจนปัจจุบัน การสัมภาษณ์ พุดคุย ตลอดจนการร่วมกันลงพื้นที่ล้วนเป็นประโยชน์ต่อรายงานนี้เป็นอย่างยิ่ง

หากรายงานนี้มีส่วนอันเป็นประโยชน์ ขอมอบให้เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสาธารณะของชุมชนด่านเกวียน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้ในเร็ววัน

กรรติน์ กมลยะบุตร  
ผู้เขียน

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
<b>บทที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น หมู่บ้านด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา</b>	
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 สภาพชุมชน	1
1.3 ภูมิประวัติของชุมชน	2
1.4 สภาพทางภูมิศาสตร์กายภาพของชุมชน	4
1.5 คุณภาพดิน	6
1.6 สภาพทางภูมิศาสตร์ประชากร	6
1.7 เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	8
1.8 ข้อมูลบ้านสาธิต	15
1.9 ประเด็นปัญหา	15
<b>บทที่ 2 การวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว</b>	
2.1 การวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยวิธี SWOT ANALYSIS	18
2.2 การวิเคราะห์อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยว	20
<b>บทที่ 3 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว</b>	
3.1 การพัฒนาสถานที่เป้าหมาย	22
3.2 หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	22
3.3 ประเพณีศิลปวัฒนธรรมของชุมชน	24
3.4 การเข้าถึงพื้นที่	24
3.5 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	25
3.6 สถานที่ท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจ	25

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
<b>บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ</b>	
4.1 ด้านผลิตภัณฑ์	28
4.2 ด้านการตลาดและเศรษฐกิจ	28
4.3 ด้านทำเลที่ตั้งและการคมนาคม	28
4.4 ด้านการบริหารจัดการ	29
4.5 ด้านสังคมและวัฒนธรรม	29
4.6 ข้อเสนอแนะ	30
<b>บรรณานุกรม</b>	<b>33</b>
<b>ภาคผนวก</b>	
<b>ประวัติผู้จัดทำ</b>	<b>34</b>



**สารบัญตาราง**

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ตารางการจำแนกชุมชนในเขตรับผิดชอบเทศบาลตำบลด่านเกวียนปี 2550	2
ตารางที่ 1.2 แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลด่านเกวียนปี 2550	6
ตารางที่ 1.3 ตารางแสดงข้อมูลด้านการศึกษา	7
ตารางที่ 1.4 ตารางแสดงกลุ่มผู้ผลิตและสินค้าประเภทเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	14

## สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 เทศบาลด้านเกรียนและสถานที่สำคัญ	4
ภาพที่ 1.2 แจกันดินเผา	9
ภาพที่ 1.3 กระจาดดินเผา	9
ภาพที่ 1.4 โคมไฟดินเผา	10
ภาพที่ 1.5 การปั้นเครื่องปั้นดินเผาด้านเกรียน	10

## บทที่ 1

### ข้อมูลเบื้องต้น หมู่บ้านด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา

#### 1.1 ความเป็นมา

การผลิตเครื่องปั้นดินเผาในภาคอีสานนั้น ทำกันมานานแล้วตั้งแต่สมัยโบราณ การค้นพบเครื่องปั้นดินเผาที่มีอายุมากกว่า 4-5 พันปีที่บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เป็นหลักฐานที่สำคัญที่ยืนยันว่ามีการผลิตเครื่องปั้นดินเผามาแต่โบราณ นอกจากนี้ยังมีการค้นพบพื้นที่ที่มีการทำเครื่องปั้นดินเผาอีกหลายแห่งในภาคอีสานไปเทียบกับภาคอื่นของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเหนือแล้วจะพบว่า ในภาคอีสานมีเทคโนโลยีที่เทียบเท่าได้เท่าของภาคเหนือ แต่ในปัจจุบันการผลิตเครื่องปั้นดินเผาเคลือบในภาคอีสาน แทบจะไม่มีเลย ยกเว้นด่านเกวียน นครราชสีมา ในขณะที่ทางภาคเหนือมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาเคลือบ เพื่อไปส่งขายทั้งในและนอกประเทศอย่างกว้างขวาง รวมทั้งช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจไปเที่ยว สำหรับเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั้งในต่างประเทศและต่างประเทศซึ่งการศึกษาข้อมูลพื้นฐานแหล่งการทำเครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญที่สุดของอีสานในปัจจุบัน

#### 1.2 สภาพชุมชน

ชุมชนซึ่งเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนที่รู้จักกันแพร่หลายกันทั่วไปในปัจจุบันประกอบด้วยหมู่บ้านซึ่งอยู่ใกล้ทางหลวงหมายเลข 224 สายนครราชสีมา-โชคชัย ในพื้นที่ปกครองของตำบลท่าอ่าง อำเภอโชคชัย อยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมาไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 15 กิโลเมตร บริเวณที่เป็นกลุ่มร้านค้าประมาณ 8 ร้าน ตั้งเรียงรายอยู่สองข้างทางหลวง อยู่ทางด้านตะวันตกมากกว่าทางตะวันออก ร้านค้าที่อยู่ติดทางหลวงนี้เป็นบริเวณที่นักท่องเที่ยวรู้จักกันดี มีทั้งส่วนที่แสดงและขายผลิตภัณฑ์กลางแจ้งและในอาคารร้านค้า บางร้านเช่น ดินดำไทยอิม จงประเสริฐ อำนวย มีโรงงานผลิต อยู่ถัดไปด้านหลังของส่วนที่แสดงและขายผลิตภัณฑ์แต่บางร้านเช่น ดินดำ เป็นเฉพาะที่แสดงและขายผลิตภัณฑ์ ส่วนที่เป็นโรงงานขายในหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านป่าบง (หมู่ที่ 13) และด้านตะวันออกอีกหลายหมู่บ้าน ได้แก่บ้านด่านเกวียน (หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9) บ้านม่วง (หมู่ที่ 10) และบ้านด่านชัย ซึ่งแยกการปกครองจากบ้านด่านเกวียนหมู่ที่ 9 เป็นหมู่ที่ 15 เมื่อ พ.ศ. 2530 จึงกล่าวได้ว่าแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ไม่ได้อยู่เฉพาะบ้านด่านเกวียนเท่านั้น แต่อยู่ในหลายหมู่บ้านของตำบลท่าอ่าง อำเภอโชคชัย และหมู่บ้านเหล่านี้ก็มีการผลิตมาครั้งดั้งเดิม อย่างไรก็ตามบริเวณบ้านด่านเกวียนเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายแพร่หลายมากกว่าหมู่บ้านอื่นจนชื่อ “ด่านเกวียน” กลายเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องปั้นดินเผาจากทุกหมู่บ้านในตำบลท่าอ่าง



ระยะเดินทางเข้าโคราช จากการสอบถามผู้ที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงกับวัดด่านเกวียนให้ทราบ ถ้ามุลใกล้วัดด่านเกวียนก็เป็นที่ดอน โกราะบือข้ามฟากหนึ่ง บริเวณที่เรียกว่า“ด่านเกวียน” ปัจจุบันคือแหล่งที่เคยเป็นจุดแวะพักของกองคาราวานเกวียน ซึ่งอยู่ระหว่างกึ่งกลางของระยะทางจากด่านกระโทกถึงเมืองโคราช

คำว่า“ท่าอ่าง” ซึ่งเป็นชื่อของตำบลนั้น ใช้ชื่อตามแหล่งชุมชน ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านขนาดใหญ่อยู่ทางทิศใต้ของชุมชนด่านเกวียน (หมู่ที่ 8,9 และหมู่ที่ 15) ประกอบด้วย 3 หมู่บ้านหมู่ที่ 3, 4 และ 6 เชื่อกันว่าเป็นชื่อที่ใช้เรียกชุมชนที่อยู่ในเส้นทางการค้าใช้เดินทางไปค้าขายในต่างจังหวัด ด้วยการไล่ต้อนสัตว์ และใช้เป็นพาหนะนำสิ่งของต่างๆ ไป รวมทั้งสินค้าที่เป็นที่เป็นผลผลิตของคนในชุมชนด้วย ประชาชนในท้องถิ่นนี้มีฝีมือปั้น โอง บันอ่าง ไว้ใช้ในครัวเรือนและส่งไปขายนอกท้องถิ่น คำว่า“ท่าอ่าง”จึงเป็นชื่อชุมชนที่ประชาชนส่วนใหญ่มีฝีมือในการทำ โอง อ่าง

ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ส่งเสริมให้ประชชนชุมชนนี้มีการปั้น โอง อ่างมากขึ้น ประกอบกับท้องถิ่นนี้เป็นด่านที่เข้าสู่ตัวเมืองนครราชสีมา โอง อ่าง ที่ปั้นขึ้นก็สามารถขยายได้สะดวก มีเรื่องเล่าว่า สมัยโบราณมีพ่อค้าต่างเมืองได้นำสินค้าบรรทุกเกวียนไปขายยังภาคกลาง ได้เดินทางมาแล้วพักอาศัยที่ท่าอ่าง ซึ่งต่อมาภายหลังจึงเรียกว่า “ด่านเกวียน” เขตสุขภาพบาลในปัจจุบันนี้ประกอบด้วยชุมชน 2 กลุ่มคือ ชุมชนบ้านด่านเกวียนและชุมชนบ้านท่าอ่าง

ปัจจุบันการปั้น โอง บันอ่างก็ยังดำเนินอยู่แม้ว่าจะได้รับการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เข้ามาแล้วก็ตาม ลักษณะเครื่องปั้นดินเผาของตำบลท่าอ่างนี้ยังคงรูปลักษณะเก่าๆ ไว้ให้ดูอีกมาก และได้ถือว่าเครื่องปั้นดินเผาของตำบลท่าอ่างนี้เป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาวนครราชสีมา เพราะทำให้เกิดสถานที่ท่องเที่ยวของเมืองนี้อีกแห่ง ซึ่งได้รับความสนใจจากชาวต่างประเทศมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเดือนพฤศจิกายน ที่มีงานช้างจังหวัดสุรินทร์ ชาวต่างประเทศที่แวะเข้ามาก็แวะชมและซื้อกลับไปเป็นจำนวนมากสร้างรายได้ให้กับประเทศอีกทางหนึ่ง “เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน” จึงเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวจังหวัดนครราชสีมา

เครื่องปั้นดินเผาทำให้ “ด่านเกวียน” เป็นจุดท่องเที่ยวที่สำคัญจุดหนึ่งของภาคอีสาน โครงการแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดผังพัฒนาชุมชนบริเวณนี้ไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 โดยเฉพาะบริเวณที่ได้จัดตั้งเป็นสุขภาพบาลด่านเกวียนในพ.ศ. 2527 ได้กำหนดผังการใช้ที่ดินตลอดการวางแผนก่อสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต

#### 1.4 สภาพทางภูมิศาสตร์กายภาพของชุมชน

ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง และอาณาเขตติดต่อ ตำบลท่าอ่าง ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองนครราชสีมา หรือทางตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอโชคชัยรูปคล้ายสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่าประเภทรูปปร่างไม่กระทัดรัด เพราะมีส่วนเว้าแหว่ง เนื่องจากแบ่งตามเขตการปกครองตามความคดเคี้ยวของลำน้ำอยู่หลายช่วง ทั้งด้านตะวันตกและตะวันออก ทางหลวงสาย 224 นครราชสีมา-โชคชัย ผ่านกลางพื้นที่ตำบลในแนวเหนือใต้ ซึ่งเป็นทิศทางเดียวกันกับคลองชลประทานและลำมูล



ภาพที่ 1.1 เทศบาลด่านเกวียนและสถานที่สำคัญ

ชุมชนด่านเกวียน มีผลต่อวิวัฒนาการของเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนอยู่มาก แหล่งผลิตซึ่งตั้งอยู่ในเส้นทางการค้าสำคัญในสมัยโบราณทำให้มีโอกาสทางการตลาดสูงกว่าแหล่งอื่นที่อยู่นอกเส้นทางจวบจนมาถึงปัจจุบันนี้ ทางหลวง 224 ก็เป็นเส้นทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวในอีสานใต้ เทศกาลงานช่างสุรินทร์แห่เทียนพรรษาที่อุบลราชธานี ฯลฯ มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมากแวะชมและซื้อสินค้าจากด่านเกวียน เอกลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่นของเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อันเกิดจากเนื้อดินตะกอนที่แตกต่างไปจากแหล่งอื่น ทำให้เกิดคุณค่าเฉพาะตัวทางศิลปหัตถกรรม เมื่อมีผู้สนใจซื้อ ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญด้านเครื่องปั้นดินเผาย่อมสนใจที่จะที่จะพัฒนารูปแบบให้เป็นที่พึงพอใจของผู้ซื้อมากขึ้น ดังนั้นรูปแบบ กรรมวิธี กระบวนการ

การผลิตตลอดกระบวนการซื้อขาย เครื่องปั้นดินเผา เครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียนในปัจจุบัน จึงแตกต่างไปจากเดิมมาก สิ่งเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์ในการผลิตจากเดิมที่มุ่งประโยชน์ใช้สอยและเหลือขายในท้องถิ่นมาเป็นการผลิตเพื่อขายเป็นสินค้าออกนอกท้องถิ่นและนอกประเทศ

ชีวิตและความเป็นอยู่ตลอดจนการประกอบอาชีพในตำบลท่าอ่าง มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศและโครงสร้างทางธรณีวิทยามากคือ บริเวณที่ค่อนทางด้านตะวันตก ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ เมตรใช้เป็นที่ทำไร่ ส่วนทางด้านตะวันออกซึ่งเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 175-180 เมตร นั้นใช้เป็นพื้นที่ทำนา บริเวณที่เป็นภูคนั้น เป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญของอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา เช่น ภูคนเวียง ภูคนตะเกียด ภูคนเสียดาย(ภูคนสายตาย) ภูคนสองคืน คลองดำแย การทำเครื่องปั้นดินเผาในสมัยดั้งเดิมนั้นจะอยู่ในบริเวณภูคนเพราะมีทั้งดินแหล่งน้ำ และไม้ที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับเผา

การมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำระยะสมบูรณ์ทำให้เกิดสภาพสะสมของดินตะกอนที่น้ำพามาทับถมอยู่ตามสองฝั่งของลำน้ำ ดินมีลักษณะพิเศษนี้เกิดจากการสลายตัวของหินทราย บริเวณบ่อดินอยู่ห่างจากแม่น้ำมูลประมาณ 2.5 กม. ช่วงบนเป็นชั้นผิวดิน สีเหลืองน้ำตาลปกคลุมอยู่ ชั้นดินเป็นชั้นที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบวางอยู่ใต้ชั้นผิวดินเป็นดินเหนียวละเอียดมีทรายปะปนอยู่น้อยมาก สีน้ำตาลและมีสีแดงเกิดจากเหล็กฟอริกออกไซด์สีแดงเป็นแถบๆและเป็นจุดๆ อยู่ทั่วไปเท่าที่เห็นจากดินเหนียวที่ขุดไปใช้หนากว่าครึ่งเมตร จากคำบอกเล่าของชาวบ้านและคนงานในโรงงานเครื่องปั้นดินเผาถือว่าชั้นนี้หนามาก แต่ช่วงที่นำมาเป็นวัตถุดิบได้หนาประมาณ 2 เมตร

แหล่งดินอีกชนิดหนึ่งซึ่งนำไปเป็นส่วนผสมในการผลิต ซึ่งเป็นชั้นดินทรายไม่ใช่ดินเหนียว อยู่ห่างจากฝั่งแม่น้ำมูลไปทางทิศตะวันออกประมาณ 500 เมตร เป็นดินทรายสีน้ำตาลอ่อนร่วน ทรายเป็นทรายละเอียดมากวางตัวอยู่ใต้ชั้นผิวดินประมาณ 40 เซนติเมตร ชั้นดินทรายหนากว่าครึ่งเมตร

แหล่งดินบ้านด่านเกวียน เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนจากแม่น้ำในสมัยซึ่งเพิ่งผ่านไป ในที่นี้เป็นการสะสมของตะกอนจากแม่น้ำมูล การสะสมแบบนี้เกิดขึ้นเนื่องจากลำน้ำมูลมีน้ำมากและน้ำจะล้นขึ้นไปตามฝั่งและพาตะกอนไปด้วย ตะกอนมีขนาดใหญ่จะตกไปอยู่บริเวณใกล้แม่น้ำและตะกอนจะตกอยู่ห่างจากฝั่งออกไป เพราะฉะนั้นจึงได้แหล่งดินเหนียวในบริเวณที่ห่างฝั่งและได้ดินทรายในบริเวณที่ใกล้ฝั่ง

## 1.5 คุณภาพดิน

ในที่นี้จะกล่าวถึงดินเหนียวสีน้ำตาลเท่านั้น เพราะดินทรายใช้ในจุดประสงค์คือต้องการทรายที่มีอยู่ในดินไปผสมอยู่ เพื่อช่วยให้ผลิตภัณฑ์ได้มีความแข็งแรงดีขึ้นสำหรับคุณภาพของดินเหนียวที่จะกล่าวในที่นี้ใช้จากการสังเกตลักษณะของดิน และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเผาเท่านั้น ซึ่งเป็นดินเหนียวที่มีคุณสมบัติพิเศษคือมีความเหนียวค่อนข้างสูงเนื้อละเอียด ซึ่งสามารถนำไปขึ้นรูปและเผาเป็นผลิตภัณฑ์โดยไม่บิด เบี้ยว หรือแตก ซึ่งคุณสมบัติอันนี้อาจเกิดจากแร่ดินที่อยู่ในดินเหนียวนี้ ส่วนใหญ่เป็นแร่เคโอลิไนต์ ข้อดีของดินเหนียวจากแหล่งนี้ก็คือเมื่อเผาแล้วจะให้สีซึ่งเป็นสีพิเศษ เป็นที่นิยมของตลาดโดยไม่ต้องอาศัยสารเคมีหรือดินจากแหล่งอื่นมาผสม

## 1.6 สภาพทางภูมิศาสตร์ประชากร

### 1.6.1 โครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ อาชีพ ความเชื่อและการนับถือศาสนา

โครงสร้างทางด้านประชากร ตำบลท่าอ่างมีประชากร 11,202 เป็นตำบลที่มีอัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับปานกลางของอำเภอโชคชัย เขตที่มีการทำเครื่องปั้นดินเผาด้านเกี่ยวหม้ออัตราการเพิ่มร้อยละ 7.57 ต่อปี อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงอย่างไรก็ตามขณะนี้เขตสุขาภิบาลด้านเกี่ยวนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยทำให้มีการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว คาดว่าอัตราการเพิ่มของประชากรคงจะสูงมากกว่าที่แล้มาแล้ว สังเกตได้จากการขยายตัวของหมู่บ้านจัดสรรด้านตะวันออกเฉียงเหนือของสุขาภิบาล ประชากรส่วนใหญ่ คือประมาณร้อยละ 50 เป็นประชากรวัยแรงงาน

### ตารางที่ 1.2 แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลด้านเกี่ยวนปี 2550

หมู่ที่	ตำบล	ครัวเรือน	จำนวนประชากร			หมายเหตุ
			ชาย	หญิง	รวม	
1	ด้านเกี่ยวน	376	702	749	1,451	นอกเขต 19 ครัวเรือน
2	ด้านเกี่ยวน	337	498	569	1,067	-
3	ด้านเกี่ยวน	488	404	401	805	-
4	ด้านเกี่ยวน	78	39	44	83	นอกเขต 89 ครัวเรือน
5	ด้านเกี่ยวน	26	34	39	73	นอกเขต 140 ครัวเรือน
6	ด้านเกี่ยวน	1	-	-	-	นอกเขต 181 ครัวเรือน
7	ด้านเกี่ยวน	204	401	401	802	-



8	ด้านเกวียน	209	351	344	695	-
10	ด้านเกวียน	130	243	248	491	นอกเขต 126 ครัวเรือน
3	ทำอ่าง	376	547	599	1,146	นอกเขต 11 ครัวเรือน
4	ทำอ่าง	375	631	689	1,320	นอกเขต 9 ครัวเรือน
6	ทำอ่าง	280	477	482	959	นอกเขต 8 ครัวเรือน
ทะเบียนบ้านกลาง		-	6	7	13	
รวม		2,882	4,333	4,572	8,905	

ตารางที่ 1.3 ตารางแสดงข้อมูลด้านการศึกษา

สังกัด	ท้องถิ่น	สพฐ.	กรมอาชีวฯ	เอกชน	รวม
<b>ระดับก่อนประถม</b>					
1. จำนวนโรงเรียน		2		2	4
2. จำนวนห้องเรียน		6		11	18
3. จำนวนนักเรียน		96		364	507
4. จำนวนครู อาจารย์		7		21	28
<b>ระดับประถมศึกษา</b>					
1. จำนวนโรงเรียน		2		1	3
2. จำนวนห้องเรียน		26		12	38
3. จำนวนนักเรียน		696		360	1,056
4. จำนวนครู อาจารย์		42		14	56
<b>ระดับมัธยมศึกษา</b>					
1. จำนวนโรงเรียน		2			2
2. จำนวนห้องเรียน		28			28
3. จำนวนนักเรียน		1,050			1,050
4. จำนวนครู อาจารย์		47			47

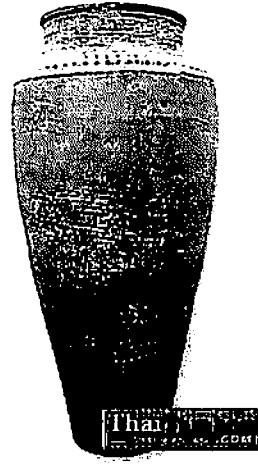
หมายเหตุ ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2550

### 1.6.2 โครงสร้างการประกอบอาชีพ

อาชีพที่สำคัญที่สุดของชาวตำบลคือ การเกษตรเพราะมีครัวเรือนเกษตรมากกว่าถึง 1,154 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 73.04 ของครัวเรือนทั้งหมด พื้นที่ทำการเกษตรของตำบลเท่ากับ 22,561 หรือร้อยละ 90.25 ของพื้นที่ทั้งหมด ในจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 22,561 เป็นพื้นที่นามากที่สุด 11,259 ไร่ รองลงมาเป็นที่ไร่ 10,228 และเป็นที่สวน 1,074 ไร่ ดังนั้น การทำนาจึงเป็นอาชีพที่สำคัญมากที่สุดรองลงไปคือทำไร่และทำสวน รายได้จากการเกษตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ค่อนข้างดี ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ 20-30 ตัน ส่วนพืชไร่ที่สำคัญคือมันสำปะหลัง เศรษฐกิจของผู้ประกอบอาชีพการเกษตร ขึ้นอยู่กับราคามันสำปะหลัง มากกว่าพืชอื่นๆ เพราะเป็นการปลูกเพื่อการค้าอย่างแท้จริง แต่ราคาแปรปรวนสูง

### 1.7 เครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียน

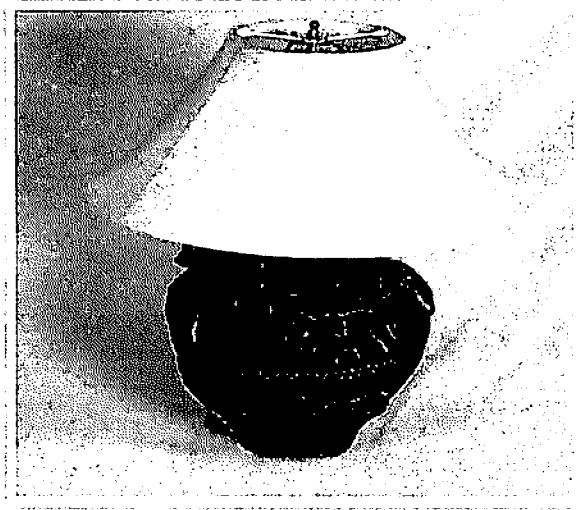
บ้านเกวียนมีสิ่งวิเศษสุดสำหรับคนชอบการตกแต่งและชอบของสวยงาม คือมีเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งออกแบบและสร้างขึ้นมาอย่างไม่เป็นร่องแหล่งผลิตใด คุณสมบัติเด่นของเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียนคือความแกร่งทน ถัดลงเคาะดูจะมีเสียงดังกังวานเหมือนเคาะโลหะ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการใช้ดินริมแม่น้ำมูล ซึ่งมีแร่เหล็กผสมอยู่มากมาเป็นส่วนประกอบในการผลิตเมื่อผ่านขั้นตอนการเผา แร่เหล็กและธาตุอื่นๆ ซึ่งเป็นส่วนผสมจะหลอมละลาย ให้ความแกร่ง อีกทั้งยังเคลือบผิวให้ความมันเงาและสีสวยแก่เครื่องปั้นดินเผา สำหรับสีซึ่งจัดว่าสวยงามน่าทึ่งมากที่สุดคือ สีแดงเลือดปลาไหล เมื่อผนวกกับการออกแบบอย่างความคิดไม่เคยย่ออยู่กับที่ พัฒนาการด้านการผลิต และความใส่ใจต่อทุกขั้นตอนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเกวียนจึงเป็นสิ่งที่ชื่นชอบของคนที่ชอบการตกแต่ง และชอบของสวยงาม ที่ต้องการสรรหามาครอบครอง บ้านเกวียนมีชื่อเสียงเลื่องลือด้านผลงานเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันก็มีเครื่องปั้นดินเผาขนาดต่างๆ นานาประเภทและรูปแบบไว้ให้เลือก ไม่ว่าจะเป็ของประดับ ของที่ระลึกราคาไม่กี่บาทจนไปถึงเครื่องใช้ ของตกแต่ง ทั้งภายในและภายนอกอาคารราคานับแสน



ภาพที่ 1.2 แจก้นดินเผา



ภาพที่ 1.3 กระถางดินเผา



ภาพที่ 1.4 โคมไฟดินเผา



ภาพที่ 1.5 การปั้นเครื่องปั้นดินเผาด้วยกรรียง

### 1.7.1 รูปแบบเครื่องปั้นดินเผา

หากเอ่ยถึงสินค้า โอท็อป (OTOP) หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงแล้วละก็ เชื่อแน่ว่าต้องมีชื่อของ"เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน" จากตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ดิคืออยู่ในอันดับต้นๆ กับเขาด้วย เหตุเพราะว่าเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนนั้น มีชื่อเสียงมาช้านานแล้วในความโดดเด่นทั้งด้วยตัวสินค้าที่มีความแข็งแรง ทนทาน และมีความสวยงามด้านเอกลักษณ์และรูปแบบงานปั้นที่มีความหลากหลาย และกำลังเป็นสินค้าที่นิยมของตลาดในปัจจุบันนี้

หากย้อนมองกลับไปถึงความ เป็นมาของความเป็นเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนที่มีชื่อเสียงอันโด่งดังไปไกลทั่วทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศแล้วนั้น ต้องบอกว่าเมื่ออดีตนั้น หมู่บ้านด่านเกวียนเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งของที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล และเคยเป็นที่พักกองคาราวานเกวียนสินค้าที่ขึ้นล่องระหว่างโคราช-เขมร จึงทำให้หมู่บ้านนี้ได้มีชื่อเรียกขานกันมาว่า ด่านเกวียน และเมื่อก่อนชาวบ้านด่านเกวียนมีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก

จนกระทั่งเมื่อมีชาวข่า ชนเผ่าตระกูลมอญ-เขมร เข้ามาทำงานก่อสร้างโบสถ์ และได้นำดินมาปั้นเป็นภาชนะ และเผาเก็บไว้ใช้สอยในครัวเรือน เมื่อชาวบ้านมาเห็นก็เกิดความสนใจ และฝึกฝนฝีมือการทำเครื่องปั้นดินเผาจนเกิดความชำนาญ และยึดเป็นอาชีพในเวลาต่อมา โดยเมื่อถึงหน้านาที่ทำนาหาอยู่หากินกับผืนป่าและแหล่งน้ำอันอุดมสมบูรณ์อย่างเรียบง่าย พอถึงหน้าแล้งก็ทำเครื่องปั้นดินเผาไว้ใช้สอยในครัวเรือน ส่วนที่เหลือก็เอาไว้ไปขายหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ขาดแคลนเท่านั้น

และเมื่อในแต่ละปีจะมีกองคาราวานมาซื้อเครื่องปั้นดินเผาจากชาวบ้าน นำเอาไปขายเป็นจำนวนมาก จึงทำให้วิถีชีวิตชาวด่านเกวียนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาไว้ใช้สอยเอง ก็ปรับเปลี่ยนเมื่อเห็นว่าเครื่องปั้นดินเผาสามารถผลิตขายเป็นสินค้าสร้างรายได้ได้ ก็ทำให้มีผู้สนใจเรียนรู้และพัฒนาการทำเครื่องปั้นดินเผาเพื่อการจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น และก็มี การเปลี่ยนแปลงการผลิตงานปั้นรูปแบบใหม่ๆ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของตลาดตามสมัยนิยมมากขึ้น ทำให้งานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีความหลากหลายทั้งรูปแบบ ลวดลายสีสันทันและกรรมวิธีการผลิต แต่ทว่าก็ยังคงไว้ด้วยเอกลักษณ์และความสวยงามในแบบของเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

สำหรับเอกลักษณ์ของงานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนนั้น เห็นจะอยู่ตรงที่ความแปลกใหม่ของการออกแบบรูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ และสิ่งสำคัญก็คือ ผลิตภัณฑ์นั้นมีความแข็งแรง ทนทาน และพื้นผิววัตถุดิบความมันวาวสวยงาม ที่ไม่มีเครื่องปั้นดินเผาที่ไหนเหมือน เพราะดินที่ชาวด่านเกวียนนำมาใช้ในการปั้น เป็นดินเหนียวเนื้อละเอียดคุณภาพดีมีสีแสดหรือสีน้ำตาลดำ ที่ขุดขึ้นมาจากริมฝั่งแม่น้ำมูล

ซึ่งเนื้อดินเหนียวนั้นมีแร่เหล็กผสมอยู่มาก มีคุณสมบัติพิเศษตรงที่ เนื้อดินปั้นง่ายต่อการขึ้นรูป ทนทานต่อการเผา ไม่บิคเบี้ยวเสียทรงหรือแตกหักง่าย และเมื่อเผาด้วยความร้อนสูง แร่เหล็ก

และแร่ธาตุอื่นๆ ที่เป็นส่วนผสมจะหลอมละลายเคลือบผิวภาชนะไปในตัว ทำให้ได้ชิ้นงานที่มีสีเป็นธรรมชาติออกสีค้ำมันหรือน้ำตาลแดง หรือสีเลือดปลาไหล ซึ่งเป็นสีที่ได้รับความนิยมว่าสวยที่สุด

ปัจจุบันนี้หากนักท่องเที่ยวเดินทางมายังหมู่บ้านด่านเกวียน จะได้พบกับอาณาจักรแห่งความยิ่งใหญ่ของสินค้าเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ที่มีบรรดาร้านค้าจำนวนมากตั้งวางขายสินค้าเรียงรายอยู่เต็มสองฟากฝั่งถนนและในตัวหมู่บ้าน ซึ่งสินค้าที่ดูละลานตาเหล่านี้มีรูปแบบหลากหลายกันไป ตั้งแต่สินค้าชิ้นเล็กๆ อย่างสร้อยข้อมือ สร้อยคอที่ทำมาจากดินเผา ตุ๊กตาดินเผาประดับบ้าน หลายรูปแบบ หลากสีสัน จนกระทั่งไปถึงสินค้าชิ้นใหญ่ๆ ไว้ใช้งานอย่างพวกโอ่ง แจกัน กระถาง รวมไปถึงพวกของตกแต่งบ้าน และประดับสวนที่ดูสวยงามมากมาย สนนราคานั้นเรียกว่าชาวบ้านขายแบบไม่ได้หวังเอากำไรอะไรมากมายนัก นักท่องเที่ยวสามารถควักสตางค์จ่ายได้แบบสบายๆ

และนอกเหนือจากที่นักท่องเที่ยวจะได้เลือกซื้อของอย่างสนุกมือกันแล้ว ภายในหมู่บ้านด่านเกวียน ยังมีการทำเครื่องปั้นดินเผาให้นักท่องเที่ยวได้ชมกันอีกด้วย เรียกว่าได้ดูกระบวนการผลิตกันแบบสดๆ อย่างที่ร้านขายเครื่องปั้นดินเผาบ้านเล็กๆ ของลุงแก้ว เบี้ยะกระ โดก ชายชราที่อายุอานามปาเข้าไปกว่า 73 ปีแล้ว แต่ว่าลุงแกก็ยังนั่งปั้นดิน ทำเครื่องปั้นดินเผาโชว์ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นแบบสบายอารมณ์และดูที่ท่าว่าแก่ช่างมีความสุขกับชิ้นงานที่ตัวเองได้ทำเสียเหลือเกิน

"ผมปั้นมาประมาณ 50 ปีแล้ว ทำมาตั้งแต่อายุ 18 ปี ตอนนี้ยังไม่แก่ ยังมีแรงทำก็ทำต่อไป เพราะเครื่องปั้นดินเผาที่ทำมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ก่อนก็เอาดินที่บ่อดินไปช่วยกันหาบมา แยกมาแล้วก็มารคน้ำแล้วก็เหยียบกัน ย่ำกันทำกันเป็น โอ่งใส่ น้ำ" ลุงแก้วบอกพร้อมกับก้มหน้าก้มตาปั้นต่อไป

ถามไถ่ลุงแก้วว่าเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนที่ลุงทำมีความพิเศษกว่าที่อื่นๆ ตรงไหน ลุงแกตอบแบบอมยิ้มบอกว่า หลายคนที่ซื้อเครื่องปั้นดินเผาของแกไปใช้แล้วมักจะบอกว่ามีความทนทานและความสวยงาม เอาไปใช้แล้วได้ผลประโยชน์ดี และก้มักจะแวะมาเที่ยวและมาซื้อกันเยอะ ซึ่งรับรู้อย่างนี้แล้วก็รู้สึกอึ้งใจกับลุงแก้วไปด้วย ที่ถึงแม้ว่าแกจะแก่แล้ว แต่ก็มีความสุขกับสิ่งที่ทำ และก็มีรายได้พอเลี้ยงชีพอย่างพอเพียง

"รายได้ตอนแก่ผมคิดไม่ออกบอกไม่ถูก แต่ผมก็ว่าทำพอให้ผมอยู่ได้ ผมยังพอมีแรงทำก็ช่วยลูกช่วยหลานทำ พอได้ใช้ได้สอยกับลูกหลานไปวันๆ เร็วแรงก็ร่วงโรยไป ถ้าเหนื่อยผมก็หยุดทำ พักผ่อน ถ้ายังมีแรงและมีฝีมือก็ยังทำอยู่ ถ้าทำไม่ไหวก็ค่อยแฉวนนวม แต่ตอนนี้ก็มีลูกหลานมาสืบต่อ มาช่วย มาหัดปั้น ผมมีความสุขกับการที่ได้ทำงานปั้น และภูมิใจกับงานปั้นดินเผา"

ลุงแก้วบอกด้วยความรู้สึกรักภูมิใจในการเป็นช่างปั้นเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนของแกมาก แทบยังทิ้งท้ายฝากบอกนักท่องเที่ยวทุกคนด้วยอีกว่า "ถ้าผมไม่ป่วย แล้วนักท่องเที่ยวมาดู ก็จะได้เห็นผมนั่งปั้นอยู่ทุกวัน ผมยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกคน"

### 1.7.2 คุณสมบัติเด่นของเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

- แข็งแกร่งทนทาน เสียงเคาะดังกังวานเหมือนเคาะโลหะ เนื่องจากดินที่ใช้จากแม่น้ำมูลมีธาตุเหล็กมาก
- พื้นผิวเป็นสีมันวาว เพราะในขณะที่เผาธาตุเหล็กจะหลอมละลายรวมกับแร่ธาตุอื่นๆกลายเป็นสีพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือ สีเลือดปลาไหล
- มีการพัฒนาการผลิตสม่ำเสมอด้วยความเอาใจใส่
- มีการความเชี่ยวชาญในการสร้างเตาเผาขนาดใหญ่ ที่สามารถเผาภาชนะได้ทุกแบบทุกขนาด
- มีความหลากหลายให้เลือกซื้อได้ทุกประเภททุกราคา

### 1.7.3 เหตุผลน่าเที่ยวด่านเกวียน

- ได้ชมและเลือกซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์อันมีชื่อเสียงคือ เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนที่มีความหลากหลาย
- สามารถ ชมกระบวนการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผาในบ้านสาธิต 5 บ้าน คือ บ้านนกงุง บ้านกระดาง บ้านปลา บ้านโคมไฟ และบ้านหอย ชมสิ่งเกี่ยวเนื่องกับเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อาทิ ชุมประตูปะเป้ และเตาหลอมใจ
- ได้เห็นภูมิทัศน์ บ้านเรือน วิถีชีวิตท้องถิ่น และความเป็นไทยอีสาน
- ด่านเกวียน ได้รับเลือกให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP (OTOP Tourism Village) จึงเป็นที่ไว้วางใจได้เกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าและมาตรฐาน ของการบริการ
- การคมนาคมสะดวก ใกล้ตัวเมือง สามารถเดินทางสู่จังหวัดอื่นๆได้ง่าย
- สถานที่สะอาด ปลอดภัย พร้อม มีสาธารณูปโภคครบครัน

ตารางที่ 1.4 ตารางแสดงกลุ่มผู้ผลิตและสินค้าประเภทเครื่องปั้นดินเผาต่างถิ่น

ลำดับที่	ผู้ผลิตและสินค้า (Producer & Products)	ที่อยู่ (Address)	โทรศัพท์ (Telephone)
1	กลุ่มฝังมูล	16 หมู่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	08 9722 3630 , 044 338467
2	ชมรมคนรักดินเผา	265 ถนนมิตรภาพ ซอย 15 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000	08 1579 3415, 044 298985
3	กลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา	68 หมู่ 1 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	08 9480 2919, 08 6874 6689
4	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา	131 หมู่ 3 บ้านด่านชัย ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	044 375204, 08 1878 3224
5	กลุ่มเครื่องประดับดินเผาด่านเกวียน	78 หมู่ 3 บ้านด่านเกวียน ถนนราชสีมา-โชคชัย ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	044 375215 , 08 1062 3321
6	Umdang Ceramics Co., Ltd.	34 หมู่ 4 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190 <a href="http://www.umdang.com">www.umdang.com</a>	044 375203-12
7	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านกระโดก	14 หมู่ 5 บ้านประโดก ตำบลหนองหลัก อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา 30270	08 1955 4834
8	BARAY POTTERY	59 หมู่ 3 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	08 1600 8657, 08 4962 4950
9	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา	128/3 หมู่ 7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	08 1074 2812
10	โรงงานเครื่องปั้นดินเผา	หมู่ 8 บ้านหนองกก ตำบลท่าจะหลุง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190	044 375186, 08 1966 7377



## 1.8 ข้อมูลบ้านสาธิต

### 1.8.1 บ้านนกยูง

งานปั้นของกลุ่มนี้เชี่ยวชาญเรื่องลักษณะตัวนก สามารถถ่ายทอดคอรียาบถของนกนานาชนิดได้ดีเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการสร้างงานปั้นนกยูงได้ด้วยความประณีตและวิจิตรบรรจงจนเป็นที่ประทับใจของผู้รักศิลปะด้านนี้

### 1.8.2 บ้านกระถาง

หัตถกรรมกระถางของด้านเกวียนมีลักษณะเฉพาะที่ขนาด รูปทรง และมีผิวสีเงามันเน้นลวดลายให้เด่น

ความงดงามหลากหลายของกระถางด้านเกวียนจึงเป็นที่ชื่นชอบของผู้ซื้อหา

### 1.8.3 บ้านหอย

ช่างด้านเกวียนส่วนหนึ่งมีศิลปะปั้นงานรูปเปลือกหอยต่างๆเลียนแบบเปลือกหอยธรรมชาติโดยเกิดจากจินตนาการ หัตถกรรมเปลือกหอยจึงเป็นที่แปลกตาและเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของด้านเกวียน

### 1.8.4 บ้านปลา

ศิลปะการปั้นดินเผารูปปลาของด้านเกวียนงดงามด้วยลายเส้นที่มีลีลาอ่อนไหว ทำให้ครีบบของปลาดูเหมือนว่ายน้ำได้ หัตถกรรมรูปปลาเป็นจินตนาการที่กล่าวได้ว่าแสดงถึงการชาวลุ่มน้ำ

### 1.8.5 บ้านโคมไฟ

การทำงานปั้นมีรอยแยกหรือมีการเจาะเป็นช่องหรือเป็นรูทำให้เกิดแนวคิดในการนำดวงไฟเข้าไปใส่แสงที่สะท้อนส่องออกมาทำให้ชิ้นงานมีเสน่ห์ หัตถกรรมโคมไฟด้านเกวียนจึงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

## 1.9 ประเด็นปัญหา

บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งในจังหวัดนครราชสีมามีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจำนวน 207 แห่ง ส่วนงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตการทำเครื่องปั้นดินเผาด้านเกวียนมีแหล่งเดียวเป็นข้อจำกัดที่จะให้นักท่องเที่ยวที่สนใจมาเที่ยวได้มีทางเลือกที่หลากหลาย ถ้าเรายังมีการพัฒนาเพิ่มศักยภาพ หมู่บ้านด้านเกวียน นอกจากจะให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากขึ้นยังเป็นแหล่งหาความรู้จากแหล่งท่องเที่ยวสร้างงานสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นหมู่บ้านด้านเกวียนเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตความเป็นอยู่ แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงลักษณะความเป็นอยู่ของคนด้านเกวียน

จากข้อมูลสำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมาระบุว่า จังหวัดนครราชสีมามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวในช่วงปี 2544 – 2548 เพิ่มขึ้นความลำดับ ดังนี้

1,826,154 คน , 1,933,794 คน , 2,104,241 คน และได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว 4,666.30 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 5,147.63 ล้านบาท , 5,731.62 ล้านบาท , 6,713.08 ล้านบาท

บ้านด่านเกวียนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตความเป็นอยู่ทางเลือกใหม่ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นเยี่ยมชมกระบวนการผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน การทำเครื่องปั้นดินเผา ประกอบกับปี 2549 สำนักพัฒนาท่องเที่ยวได้ขึ้นทะเบียนแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก็เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา 1 ใน 3 แห่งร่วมกับหมู่บ้านทอผ้าไหมห่อประดู่ อำเภอห้วยแถลง และหมู่บ้านทอผ้าไหมปักธงชัย อำเภอปักธงชัย นอกจากนี้ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดนครราชสีมาระบุ หมู่บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านจังหวัดนครราชสีมา 1 ใน 5 แห่งและมีข้อสังเกตว่า หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียนอยู่ห่างจากตัวเมืองเพียง 15 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 224 (นครราชสีมา - โชคชัย) ถนนลาดยางแอสฟัลต์อย่างดีเดินทางสะดวก

อย่างไรก็ตามในการศึกษามีได้มุ่งหวังที่จะดึงให้หมู่บ้านด่านเกวียนมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาคาดหวังว่าน่าจะผลักดันในหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านที่ทำของใช้และของประดับตกแต่งหมู่ 1,2,3,7,8 และ 10 ของตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นแหล่งซื้อของฝากของที่ระลึกจังหวัดนครราชสีมา หลังจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาก่อนเดินทางกลับเป็นที่สุดท้ายสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นและสิ่งที่น่าสนใจคือการที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศชมการผลิตและเลือกซื้อเครื่องปั้นดินเผา ร้านจำหน่ายเครื่องปั้นดินเผานับหลายสิบร้านที่ตั้งอยู่สองฟากถนนนั้น บางร้านเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปชมกระบวนการผลิตเครื่องปั้นดินเผาด้วย เช่น ร้านชาวดิน ดินเผา คุณสมาน โดยไม่ต้องติดต่อล่วงหน้า ร้านเหล่านี้จ้างชาวบ้านที่เป็นช่างปั้นมานั่งทำงานในร้าน ขั้นตอนการทำเครื่องปั้นดินเผา เริ่มจากการเตรียมเนื้อดิน โดยการนวดและหมักดินด้วยเครื่องมือทุ่นแรง หากเป็นแบบโบราณจะใช้เท้านวดข่าไปบนดินซึ่งต้องใช้เวลาจากนั้นจึงนำไปไม้แล้วอัดออกมาเป็นแท่ง ๆ เพื่อนำไปขึ้นรูปบนแป้นหมุน ช่างต้องการให้เป็นภาชนะใดก็ขึ้นอยู่ในขั้นตอนนี้ เมื่อขึ้นรูปตามที่ต้องการแล้วจึงทำลวดลายด้วยวิธีเจาะร่องตกแต่งเก็บรายละเอียดจนเรียบร้อยสวยงามดีแล้วจึงนำไปเผิงไว้ในร่มราว 20 วัน เหตุที่ไม่นำไปเผิงแดดเพราะจะทำให้ดินแตก

เมื่อดินแห้งได้ที่แล้วจึงนำเข้าเตาเผาราว 24 ชม. หรือหนึ่งวัน ขั้นตอนการเผาที่ช่างบางคนเผาด้วยอุณหภูมิต่ำหรือเคลือบผิวด้วยขี้เถ้าไม้หรือหินฟันม้า เพื่อให้สีของดินจางลงหรือออกเป็นสีแดง เพราะคนซื้อเริ่มเบื่อสีแดงซึ่งเข้มขึ้นเกินไป เมื่อเผาออกจากเตาแล้ว หากเป็นสมัยก่อนก็เป็นอันเสร็จกระบวนการผลิตแต่ปัจจุบันคนนิยมสีสันที่ดูเป็นของเก่าคลาสสิก จึงต้องตกแต่งทำสีให้ดู

เหมือนของเก่าโบราณและหนทางเดียวที่เป็นสิ่งบอกเหตุเพื่อนำไปสู่การจัดทำพัฒนา ปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยว อาจนำเสนอในรูปแบบแพ็คเกจท่องเที่ยวเชิงวิชาการโดยใช้ชุมชนเป็นสถานศึกษา เรียนรู้ และย้ำว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องดำเนินการต่อไป

การจัดทำแผนพัฒนาท่องเที่ยวของบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนด่านเกวียนเป็นผลิตภัณฑ์ทำอุตสาหกรรมขนาดย่อมท้องถิ่น (Otop Exhibition Center) และเป็นศูนย์ข้อมูลและศูนย์พัฒนาส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มจังหวัด (Subregional Investment Promotion and One Stop Service Center)

การทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ถูกต้องถึงอุปสรรคต่าง ๆ สู่การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ

## บทที่ 2

### การวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

#### 2.1 การวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยวิธี SWOT ANALYSIS

ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาเพื่อการวิจัยนี้ มีความจำเป็นยิ่งที่ต้องการการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นความท้าทายและ โอกาสสร้างแนวทางการพัฒนา การใช้ระบบข้อมูลที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางจึงใช้วิธีการ SWOT ANALYSIS เป็นเครื่องมือชี้ถึงปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัญหาอุปสรรค

จากสภาพทั่วไปของชุมชนด่านเกวียนและสถานการณ์ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่เป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมได้เป็นอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะส่วนที่สามารถสร้างเอกลักษณ์ของความเป็นด่านเกวียนและนำชื่อเสียงเกียรติคุณเป็นที่เชิดหน้าชูตาของท้องถิ่นมาเป็นเวลานาน แต่อย่างไรก็ตามองค์ประกอบของชุมชนรวมถึงผลกระทบบางส่วนก็มีผลต่อความล่าช้าในการปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจสาธารณะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ( swot analysis ) เป็นสิ่งสำคัญที่จะแสดงให้เห็นข้อเท็จจริงในแต่ละด้านเพื่อนำไปใช้ แก้ไขปรับปรุงการดำเนินการ เพื่อชี้ให้เห็นมิติของชุมชนด่านเกวียนที่มีความเชื่อมโยงกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสาธารณะจึงได้แสดงข้อมูลในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

##### 2.1.1 จุดแข็ง

1. มีวัดอุทิศคุณภาพดีที่มีเพียงท้องถิ่นเดียวเท่านั้น
2. เป็นศิลปหัตถกรรมงานปั้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
3. ชาวท้องถิ่นมีความเชี่ยวชาญในงานปั้นและมีการถ่ายทอดความรู้ให้คนรุ่นหลังได้ต่อเนื่อง
4. มีการพัฒนารูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดอย่างสม่ำเสมอ
5. สามารถสร้างชิ้นงานได้หลากหลายทั้งขนาด แบบ ประเภท
6. กำหนดราคาให้เลือกได้ตามความเหมาะสม
7. ทำเลดี การคมนาคมสะดวก ใกล้ตัวเมือง และเดินทางสู่จังหวัดอื่นได้
8. มีชื่อเสียงมาเป็นเวลานาน เป็นที่รู้จักและยอมรับทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

### 2.1.2 จุดอ่อน

1. ข้างรุ่นเดิมผลิตชิ้นงานตามความพอใจของตนเองมิได้มุ่งทางเศรษฐกิจ
2. ขาดการวางแผนในระบบธุรกิจ
3. เปิดโอกาสให้คนต่างถิ่นเข้ามามากโดยขาดการควบคุมทำให้ขาดความเป็นดั้งเดิม
4. พฤติกรรมคนท้องถิ่นรักสันโดษ มัคน้อย ขาดความกระตือรือร้น
5. การแข่งขันสูงทำให้แตกความสามัคคี
6. ผลิตมากเกินไปโดยไม่วิเคราะห์การตลาดจึงมีการตัดราคากันเอง
7. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเชิงการตลาด
8. คนท้องถิ่นขาดวิสัยทัศน์ในการประกอบการ
9. ขาดผู้นำในการพัฒนาการตลาดอย่างเป็นระบบ

### 2.1.3 โอกาส

1. ใช้เกียรติประวัติที่มีชื่อเสียงมายาวนานเป็นจุดเผยแพร่ชุมชนในเชิงการตลาด
2. นำประวัติศาสตร์และตำนานสร้างเป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
3. ทำเลดีและสะดวกต่อการขนส่งมีผลดีต่อการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว
4. สร้างกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดได้ตลอดปีเนื่องจากใกล้ตัวเมือง
5. เพิ่มช่องทางการขายทั้งขายปลีกและขายส่งเพื่อการระบายสินค้า
6. ขอความร่วมมือให้หน่วยงานในจังหวัดทั้งภาครัฐและภาคเอกชนใช้ผลิตภัณฑ์ด้าน  
เกี่ยวในโอกาสต่างๆให้มากที่สุด
7. สร้างศูนย์วัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้แบบมวลชน
8. จัดที่พักผ่อน โรงแรมที่มีมาตรฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมายระดับสูงและชาวต่างประเทศ เพื่อเป้าหมายการส่งออก

### 2.1.4 อุปสรรค

1. คนท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างมาตรฐานการตลาด
2. ไม่สามารถประสานความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน
3. การดำเนินงานในส่วนนโยบายจากส่วนกลางมักขาดการเชื่อมโยงกับส่วนท้องถิ่น
4. ไม่มีการบูรณาการการปฏิบัติงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน กับคนในพื้นที่
5. ขาดความจริงใจในการพัฒนาการตลาดให้เชื่อมโยงและต่อเนื่อง
6. ไม่มีวิสัยทัศน์ในการส่งออกเพราะคิดว่าอยู่ใกล้ตัว
7. การมีประชากรแฝงมากทำให้มุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม
8. รัฐ ผู้นำท้องถิ่นและนักการเมืองมักมีความเห็นขัดแย้งกันในการสร้างกิจกรรม  
เป็นเหตุให้ไม่เกิดการนำพาระดับความเป็นอยู่ของชุมชนในเชิงเศรษฐกิจ

## 2.2 การวิเคราะห์อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญในการจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ จากการศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth Interview) โดยอาศัยแนวสัมภาษณ์ (Interview Guide) จากผู้ที่ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key - information) พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 120 คน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่ต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ไม่มีใครปฏิเสธถึงความจำเป็นในการที่ต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมาเลยแม้แต่รายเดียว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชาวจังหวัดนครราชสีมาให้ความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาจังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างมากและอยากเห็นหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาจังหวัดนครราชสีมามีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสืบสานงานศิลปภูมิปัญญาสากลและรมสินค้าไทยสู่สากล (Please Promote Thai Interligence to International) เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวทั่วไปทั้ง ไทยและต่างประเทศ

จำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2551 ของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมาจากปี 2550 แนวโน้มของอุปสรรคมีความแปรปรวนโดยตรงกับปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากปัญหาค่าครองชีพสูงขึ้น ปัญหาราคาน้ำมันแพงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาการเมือง ประชาชนขาดความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและการเมือง การลงทุนชะงักงัน ประชาชนมีการออมมากขึ้นรวมถึงงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งงบประมาณที่รัฐสนับสนุนน้อยทำให้ดัชนีการบริโภคคลดต่ำลงรวมถึงรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวนผู้เที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมาคนน้องลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2550

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียนจังหวัดนครราชสีมา มีเป้าหมายหลัก 2 พื้นที่คือ หมู่บ้านต้นแบบหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียน และแหล่งจำหน่ายสินค้า ด่านเกวียนพลาซ่า (จากการสัมภาษณ์ จ.ส.ต.วศิน กรกระโทก หัวหน้าฝ่ายแผน ฯ สำนักงานเทศบาลตำบลด่านเกวียน เมื่อวันที่ 15 ก.พ. 2551 ระบุว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวหมู่บ้านด่านเกวียนน้อยกว่าปีที่แล้ว (พ.ศ.2550) ส่วนมากมาเป็นกลุ่มทัวร์ใช้เวลาจับจ่ายซื้อสินค้าเป็นของฝากบริเวณด่านเกวียนพลาซ่าทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ด่านเกวียนพลาซ่าเป็นศูนย์รวมหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา มากมายเลือกซื้อได้ครบวงจรทั้งเครื่องประดับของตกแต่งบ้านจัดสวนตลอดจนสินค้าส่งออก นักท่องเที่ยวใช้เวลาไม่มากในการเลือกซื้อเพราะสินค้าไม่กระจัดกระจายผิดกับหมู่บ้านต้นแบบหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ยอมรับจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศสินค้าโอท็อปขึ้นชื่อ แต่ใช้เวลามากในการเลือกซื้อใครได้ไปเยี่ยม

ชมแล้วต้องชื่นชม นอกจากนี้หมู่บ้านโอท็อปต้นแบบด่านเกวียนยังเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้วิถีแห่งภูมิปัญญา มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตัวสินค้าควบคู่กับการให้บริการด้านต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อให้เป็นต้นแบบและสถานที่ศึกษาและเพื่อขยายผลให้ชุมชนอื่น นอกจากนี้หมู่บ้านโอท็อปต้นแบบบ้านด่านเกวียนยังเป็นหนึ่งในสี่ของประเทศที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมาเยี่ยมชม

หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนอยู่ในความดูแลของเทศบาลตำบลด่านเกวียนเปิดต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกวัน โดยไม่มีการเก็บค่าเข้าชม ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาเที่ยวชมจำนวนมาก

### บทที่ 3

#### แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือการพัฒนาสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งองค์ประกอบหลายอย่าง การพัฒนาสถานที่เป้าหมาย การพัฒนาเส้นทางเข้าถึง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกทั้งดึงดูดนักท่องเที่ยว การสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ด้านประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นและการพัฒนาสถานที่พักผ่อน ร้านอาหาร รวมทั้งร้านของที่ระลึก ทั้งหมดเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะสร้างความสะดวก ความพึงพอใจและความประทับใจของนักท่องเที่ยวช่วยประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องต่อไป

#### 3.1 การพัฒนาสถานที่เป้าหมาย

แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน โดยสภาพภูมิศาสตร์จุดเด่นคือมีระยะทางไม่ไกลจากตัวจังหวัดนครราชสีมาเดินทางสะดวกและจุดเด่นคือเป็นศูนย์รวมเครื่องปั้นดินเผาที่ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา จัดตั้งเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโอท็อปต้นแบบโดยร่วมพัฒนาและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และเส้นทางท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน รวมทั้งเปิดให้บริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชมหมู่บ้านด่านเกวียนและบริเวณ โดยรอบอยู่ไม่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกหลายแห่ง เช่น สวนสัตว์นครราชสีมา พิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหิน เขื่อนลำพระเพลิง หมู่บ้านผ้าไหมปักธงชัย ปราสาทหินพนมวัน สวนมะนาว ปราสาทพะโค

ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงสามารถลงไว้ด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้อย่างสมดุลกล่าวคือ ชุมชนต้องคงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดั้งเดิม สภาพแวดล้อมถูกพิทักษ์รักษาไว้เพื่อความสมดุล ชุมชนเทศบาลมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นเรื่องสินค้าของฝากอุปกรณ์ตกแต่งบ้านที่มีความน่าสนใจของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นสถานที่สุดท้ายที่จะนิยมไปเลือกซื้อของฝาก ถ้าพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวการพัฒนาสถานที่เป้าหมาย

#### 3.2 หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงมากในเรื่องการผลิตเครื่องปั้นดินเผาได้สวยงาม แปลกตา ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีการปั้นใช้ดินสัมฤทธิ์เมื่อเผาความร้อนจะมีสีดำเคลือบสีดิน โดยไม่ต้องเคลือบซ้ำอันเป็นเอกลักษณ์ของสีเฉพาะแบบด่าน



เกี่ยวข ซึ่งในการเดินทางมาท่องเที่ยวชมหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกี่ยวขก็ใช้เวลาประมาณ 1 ชม. ด้วยระยะทางห่างจากตัวเมืองนครราชสีมาเพียง 15 กิโลเมตร

การพัฒนาหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกี่ยวข อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตผลแห่งภูมิปัญญาควรมีการสร้างโอกาสให้เพิ่มช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน เป็นการกระจายรายได้ในชุมชน เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีบ้านเรือนตั้งอยู่อย่างหนาแน่นและคนในชุมชนก็ประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งบทบาทบัญญัติในมาตรา 45 , 46 รับรองความมีตัวตนของชุมชนเอาไว้โดยแจ้ชัดแต่ ข้อสงสัยต่อความมีตัวตนในแง่กฎหมายและการบังคับตามสิทธิในบทบาทบัญญัติดังกล่าวก็ยังไม่หมดสิ้นไป ดังจะเห็นได้จากข้อสังเกตของ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ที่ว่าไว้ดังนี้

“กล่าวโดยเฉพาะสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการปฏิบัติตามจารีตประเพณีวิถีชีวิตที่มีมาแต่เดิม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในท้องถิ่นนั้น ๆ มีปัญหาน่าคิดอยู่มากว่า ในทางกฎหมายและจะบังคับให้เป็นไปตามนั้นเพียงใด ดังที่กล่าวมาแล้วว่า วิถีต่าง ๆ ต้องมีผู้ทรงและในวิชานิติศาสตร์ปัจจุบัน เฉพาะแต่บุคคลซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้เท่านั้นจึงจะเป็นผู้มีสิทธิได้ แต่ชุมชนท้องถิ่น หากไม่มีกฎหมายยกฐานะให้เป็นองค์การปกครองท้องถิ่นแล้ว ก็ห้ามสภาพบุคคลไม่ ถ้าจะให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิดังกล่าว มิต้องตรากฎหมายกำหนดให้ทุกชุมชนเป็นนิติบุคคลกันทั้งหมดหรือ ยิ่งกว่านั้น ยังมี ความยากลำบากอยู่เป็นอันมากที่จะหยั่งทราบให้แน่ชัดลงไปได้ว่ากลุ่มคนที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศนั้นมีกลุ่มใด ในพื้นที่ใดบ้างที่พอจะถือได้ว่าเป็น “ชุมชน” ทั้งนี้เพราะ “ชุมชน” ย่อมไม่ใช่ สิ่งเดียวกันกับกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองต่าง ๆ ที่รัฐกำหนดขึ้น เช่น “ชุมชนด่านเกี่ยวข” ไม่น่าจะหมายถึงบรรดาราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านด่านเกี่ยวขทั้งหมด”

การเคหะแห่งชาติได้กำหนดนิยามของ “ชุมชนผู้มีรายได้น้อย” ว่าเป็นชุมชนที่มีลักษณะดังนี้คือ บ้านเรือนตั้งอยู่อย่างหนาแน่นในที่ที่ไม่ใช่ของตนเอง สภาพบ้านเรือนไม่มั่นคง ถนนหรือทางเดินแคบ ไม่มีทางระบายน้ำคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่ไม่เป็นทางการและคนที่อยู่อาศัยรู้สึกร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

เมื่อปี พ.ศ. 2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจลักษณะทางประชากรและสังคมของชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมือง (ตามนิยามของการเคหะ) ซึ่งครอบคลุมชุมชนแออัดชุมชนเมือง และชุมชนชานเมืองมีจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 19 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดในปริมณฑล 5 จังหวัด ภาคกลาง 4 จังหวัด ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ภาคละ 3 จังหวัด

แม้จะได้อ้างว่าเป็นชุมชนผู้มีรายได้น้อยเหมือนกันก็ตาม แต่ประชากรของชุมชนเหล่านี้ในแต่ละภาคก็ยังมี ความแตกต่างของรายได้ อย่างชัดเจนหากจัดลำดับของภาคตามสัดส่วนประชากรที่

มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 6,001 บาทต่อเดือน (หรือ 200 บาทต่อวันหรือต่ำกว่า) จะพบว่า ในกรุงเทพมหานคร มีผู้มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 6,001 บาทต่อเดือน ต่ำที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาคือปริมณฑล ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือตามลำดับ โดยสัดส่วนของผู้มีรายได้น้อยในภาคเหนือที่รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 6,001 บาทต่อเดือนนั้น สูงถึงร้อยละ 84 หรือเกือบเป็น 2 เท่าของกรุงเทพมหานคร ผลการสำรวจครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ในระหว่างภาคที่แม้แต่ในชุมชนผู้มีรายได้น้อยก็ไม่ละเว้น

การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยเพื่อตอบสนองการดำเนินการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ด้านเกวียนและด้านเกวียนพลาซ่าจำหน่ายสินค้าที่ครบวงจรโดยมีความจำเป็นต้องสำรวจวิจัย บริหารองค์ความรู้ การบริหารจัดการต้องพัฒนาอย่างยั่งยืนในแต่ละส่วนเกี่ยวพันกัน ส่วนการสำรวจวิจัยมีหน้าที่ผลิตข้อมูล ส่วนบริหารองค์ความรู้มีหน้าที่นำข้อมูลไปเผยแพร่ในรูปแบบออกร้าน

ปัจจุบันมีการจัดพื้นที่อำนวยความสะดวกสบายท่ามกลางกลิ่นอายอารยธรรมหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงหัตถกรรมพื้นบ้านด้านเกวียนมีการจัดบรรยากาศและวิถีชีวิตชุมชนช่างปั้นริมฝั่งแม่น้ำมูล ศูนย์รวมหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ด้านเกวียน สัมผัสเลือกชมสินค้าหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา รวมทั้งเรียนรู้การรังสรรค์งานศิลป์จากเมื่อดินให้เป็นสุดยอด โอท็อปผสมผสานวิถีชีวิตภูมิปัญญาชาวบ้านอันเลื่องชื่อก้าวสู่สุดยอดการพักผ่อนแบบวิถีไทยด้วยแบบโฮมเสดย์ นอกจากนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้วจะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจไปพร้อมกันเน้นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

### 3.3 ประเพณีศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ ปัจจุบันมีความตื่นตัวของประเทศต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงให้การดึงดูดนักท่องเที่ยว ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะที่เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความสวยงามมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่เกิดจากความรู้ ความชำนาญของภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ประชาชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมากระจายอยู่ในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ที่มีนักท่องเที่ยวสนใจเข้าไปท่องเที่ยวมีมากกว่า 207 แห่ง โดยเฉพาะงานหัตถกรรมพื้นบ้านเกี่ยวกับวิถีชีวิตก็จะมีเด่น ๆ คือ เครื่องปั้นดินเผา ด้านเกวียน ทอผ้าไหมปักธงชัย เป็นต้น

### 3.4 การเข้าถึงพื้นที่

นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ของความเป็นเครื่องปั้นดินเผาเป็นสัญลักษณ์เดินทางสะดวกโดยทางรถยนต์ อยู่ห่างจากตัวเมืองเพียง 15 กิโลเมตรตามทางหลวงหมายเลข 24 (โคราช –

โชคชัย - เดชอุดม) มีชื่อเสียงมาก ตลอดเส้นทางจากจังหวัดนครราชสีมาหรือจากอำเภอโชคชัยเป็นถนนลาดยางตลอดเส้นทางสภาพถนนสภาพดีมาก

การเข้าถึงพื้นที่ใช้รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง รถเหมาเป็นหมู่คณะจึงไม่มีปัญหาในการเดินทาง เรื่องอุปสรรคในการเดินทางจึงไม่มีแต่อย่างไรก็ตามถ้าทางจังหวัดจะจัดรถบริการโดยเฉพาะจากตัวเมืองนครราชสีมาที่เขาค่านเกวียนจะเป็นการประชาสัมพันธ์ไปในตัว แต่ทั้งนี้ต้องมีการสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศว่ามีความต้องการมากน้อยเท่าไร

ส่วนถนนในหมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผา ค่านเกวียนต้องพัฒนาปรับปรุงให้อยู่ในสภาพดีจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวหรือจัดจักรยานเป็นพาหนะบริการที่เขารวมหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบได้

### 3.5 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

การพัฒนาหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ค่านเกวียน บ้านค่านเกวียนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวครบวงจรมีสินค้าที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อในราคาถูกและประหยัดเวลาควรให้มีการจัดกลุ่มประเภทสินค้าให้นักท่องเที่ยวจับจ่ายใช้สอยได้ครบถ้วนจะทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นที่สำคัญต้องการออกแบบแหล่งท่องเที่ยวให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ค่านเกวียนจะเป็นที่สุดท้ายก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางกลับหลังจากไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อซื้อของที่ระลึกของฝาก การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี อดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันชุมชนคนปั้นดินแห่งแม่น้ำมูล ก้าวสู่ค่านเกวียนหมู่บ้านโอท็อปที่มีการบริการรูปแบบโฮมสเตย์มีการบริการบ้านพักให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนร้านอาหารก็มีบริการนักท่องเที่ยว อาหารสะอาด ปลอดภัยและราคาไม่แพง ที่สำคัญสินค้าเน้นความสำคัญด้านคุณภาพ ฝีมือประณีต พัฒนาสินค้าจากเดิมที่มีแต่โอ่ง กระจ่าง ไห ครก มาเป็นน้ำพุด สินค้าตกแต่งบ้าน

เทศบาลตำบลค่านเกวียนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาฝีมือการผลิตโดยการจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้ผลิตเรียนรู้การผลิตที่ได้มาตรฐาน ขั้นตอนการออกแบบและขั้นตอนการผลิตเพื่อให้ชิ้นงานมีคุณภาพมีคุณค่ามีเอกลักษณ์โดดเด่น

### 3.6 สถานที่ท่องเที่ยวอื่นที่น่าสนใจ

ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ค่านเกวียน อำเภอโชคชัยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมาที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาแต่ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกที่จะพัฒนาให้เกิดศักยภาพเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวพอกกล่าวได้ดังนี้คือ

(1) สวนมะนาวด่านเกวียน ตั้งอยู่เลขที่ 135 ม.3 ต.ด่านเกวียน บนเนื้อที่ประมาณ 30 ไร่ ลักษณะเป็นสวนมะนาวพันธุ์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว คือมีความทนต่อความแห้งแล้งได้ดีผลใหญ่ มีน้ำมากทุกขนาดผล กลิ่นเปลือกไม่ฉุนจัด มีรสชาติกลมกล่อมได้ชื่อว่า “มะนาวด่านเกวียน” ตามแหล่งที่พบการเดินทางจากจังหวัดนครราชสีมา ใช้ทางหลวงหมายเลข 224 ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร แยกขวาทางเข้าวัดป่าหิมพานต์ อีกประมาณ 1 กิโลเมตร

มะนาวด่านเกวียนมีผลดกมาก บางต้นมีมากถึง 5,000 ผล/ต้น ถ้าปล่อยให้ผลเติบโตต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่แย่งอาหารกันผลก็จะเจริญเติบโตขึ้นจนคล้ายส้มเกลี้ยง ส้มซ่า แต่มีความเปรี้ยวตามแบบของมะนาวทุกอย่างและน้ำก็มากเต็มผล

สวนมะนาวด่านเกวียนเปิดให้ชมทุกวัน นอกจากนั้นยังมีบริการที่น่าสนใจเช่น การจัดศึกษาชมงานสวนมะนาวด่านเกวียนบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำสวนมะนาวและบริการจัดส่งกิ่งพันธุ์ทางพัสดุไปรษณีย์ด้วย โดยติดต่อรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ นายณรงค์ รัตนจันทร์ สวนมะนาวด่านเกวียน 135 หมู่ 3 ต.ด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา 30190 โทร.044 - 212696 หรือ 01 - 9767768

(2) ปราสาทพะโค หรือปราสาทพะโค ตั้งอยู่ใน ต.กระโทก ห่างจากตัวอำเภอโชคชัย ประมาณ 4 กิโลเมตรจากตัวเมืองใช้เส้นทางหลวง 224 ผ่าน อ.โชคชัย ตรงไปเข้าเส้นทางสาย 2071 อยู่ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 3 - 4 รวมระยะทางห่างจากตัวเมืองนครราชสีมา ประมาณ 32 กิโลเมตร

ปราสาทพะโคเป็นศาสนสถานก่อสร้างด้วยหินทรายสีขาวประกอบด้วยกลุ่มโบราณสถาน 2 หลัง มีคูน้ำล้อมรอบเป็นรูปเกือกม้า ทางเข้าอยู่ทางด้านทิศตะวันออก ได้ค้นพบชิ้นส่วนหน้าบันประตูหลอกที่แสดงถึงอิทธิพลวัฒนธรรมแบบบาปวนในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ซึ่งมีผลต่อการสร้างศาสนสถานแห่งนี้ ชิ้นส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

(3) ปราสาทหินพนมวัน ตั้งอยู่ที่บ้านมะค่า ต.บ้านโพธิ์ สร้างราวพุทธศตวรรษที่ 16 - 17 เข้าใจว่าเป็นเทวสถาน ต่อมาภายหลังดัดแปลงเป็นพุทธสถาน จากจารึกที่พบที่ปราสาทหินพนมวันเรียกปราสาทแห่งนี้ว่า เทวศรม อาคารของโบราณสถาน que เห็นในปัจจุบันมีปราสาทจตุรมุขเป็นประธานหลักหันหลังสู่ทิศตะวันออกและมีมณฑลอยู่ด้านหน้า โดยมีฉนวน (ทางเดิน) เชื่อมต่อระหว่างอาคารทั้งสองทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทมีอาคารก่อด้วยหินทรายสีแดงเรียกว่า ปราสาทน้อย ตั้งอยู่ในประดิษฐานพระพุทธรูปหินขนาดใหญ่ บริเวณรอบปราสาทหินมีระเบียงคดสร้างด้วยหินทรายและศิลาแลงล้อมเป็นกำแพงอยู่ มีโคปุระ(ทางเข้า) ทั้ง 4 ทิศ

บริเวณรอบ ๆ นอกปราสาทมีร่องรอยของคูน้ำและสระน้ำ รวมทั้งเนินดินด้านทิศตะวันออกห่างจากโบราณสถานประมาณ 270 เมตร เรียกว่า เนินอรพิมพ์ บนเนินนี้ยังมีร่องรอยศิลาแลง ถูกนำมาจัดเรียงเป็นแนวอยู่บ้าง

การเดินทางจากตัวเมืองนครราชสีมาใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2 (นครราชสีมา - ขอนแก่น) ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร จะมีทางแยกขวามือมีป้ายบอกทางแล้วเลี้ยวขวาไปตามทางลาดยางอีก 5 กิโลเมตร

(4) สวนสัตว์นครราชสีมา อยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมา ประมาณ 19 กิโลเมตร บนถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 การเดินทาง จากตัวเมืองนครราชสีมาใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา - ปักธงชัย) ระยะทาง 18 กิโลเมตรแล้วแยกซ้ายมือเข้าถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 (ทางหลวงหมายเลข 2310) อีกประมาณ 1 กิโลเมตร สวนสัตว์นครราชสีมาเป็นสวนสัตว์แห่งที่ 5 ของประเทศลักษณะเป็นแบบซาฟารีทั้งเปิดและปิดแบ่งเป็น โซนเอเชียและ โซนแอฟริกาพื้นที่กว้างทั้งสิ้น 454 ไร่ 1 งาน 48 ตารางวา มีสัตว์ป่าที่น่าสนใจได้แก่ วัวป่าไบซัน, วอลเตอร์บัต, อูฐ, จิงโจ้, วาฬ, ชีราฟ, แรดขาว, ม้าลาย, แมวดาว, แมวลายหินอ่อน, เสี่ยงผา, เสือชีต้า, เสือดาว, เสือดำ, ละมั่ง, เนื้อทราย, กระทิงเขาทูป, เก้ง, กวาง, ลิง, ชะนี, นกกลาสโซวารี, นกกระจอกเทศ และเสริมคุณค่าธรรมชาติของไทยด้วยนกกระเรียนพันธุ์ไทยหรือนกหายากอื่น ๆ ซึ่งมีให้ชมกว่า 300 ชนิด นอกจากนี้ยังมีวงเวียนน้ำพุพลาซ่า ร้านอาหารเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก เรือจักรยานนาวา รถไฟเล็กนำเที่ยวรอบพื้นที่นับเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและมีคุณค่าแก่การศึกษาชีวิตสัตว์แห่งหนึ่งของภาคอีสาน

เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมทุกวัน ระหว่างเวลา 08.00 – 18.00 น. อัตราค่าเข้าชมเด็ก 10 บาท ผู้ใหญ่ 30 บาท รถยนต์ 30 บาท รถบัส 40 บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 044 - 357355

(5) อุทยานไม้กลายเป็นหิน ตั้งอยู่บ้านเลขที่บ้านโกรกเดือนห้า หมู่ 7 ต.สุรนารี การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 304 (นครราชสีมา - ปักธงชัย) ระยะทางประมาณ 19 กิโลเมตร แยกขวามือเข้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (ประตูที่ 2) อีกประมาณ 3 กิโลเมตรแยกเข้าถนนเลี้ยวเมืองสายมิตรภาพ - หนองปลิง ประมาณ 2 กิโลเมตร แยกซ้ายทางเข้าวัดโกรกเดือนห้า ในบริเวณนี้มีการขุดพบเศษไม้ ท่อน ไม้กลายเป็นหินตั้งแต่ระดับผิวดินถึงระดับความลึกประมาณ 8 เมตร มีขนาดต่าง ๆ กันตั้งแต่ขนาดกรวดจนถึงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางมากกว่า 50 ซม.และยาวมากกว่า 10,000 ซม. ไม้กลายเป็นหินที่พบมีสีสนต่าง ๆ กัน ทั้งในก้อนเดียวกันจนถึงต่างก้อนกัน ด้านอายุเกือบทั้งหมดอยู่ในช่วงประมาณ 1 - 70 ล้านปี จังหวัดนครราชสีมามีโครงการจัดสร้างเป็นอุทยานไม้กลายเป็นหินและพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหินไว้เป็นมรดกโลก ในรูปแบบของอุทยานและพิพิธภัณฑ์แห่งแรกของทวีปเอเชีย

อำเภอโชคชัยยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวอีกมากมายที่จะพัฒนาและกระตุ้นให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวคึกคักเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งหากมีการทำแผนบริหารจัดการที่ดี การค้า เศรษฐกิจจะสะพัดนำไปสู่การอยู่ดีกินดี ภายใต้อาณาเขตทรัพยากรที่ยั่งยืนดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมซึ่งจะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง

## บทที่ 4

### บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการศึกษาเศรษฐกิจสาธารณสุขเชิงตลาดของชุมชนด่านเกวียน ทำให้เห็นถึงศักยภาพอันแข็งแกร่งและความเหมาะสมของแหล่งท่องเที่ยวด่านเกวียนดังนี้

#### 4.1 ด้านผลิตภัณฑ์

จากการศึกษาและวิเคราะห์พบว่าผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านด่านเกวียนนั้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมากและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความงดงาม เนื่องจากใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพดีมาผลิต ซึ่งมีเพียงท้องถิ่นเดียวเท่านั้น สามารถสร้างชิ้นงานได้หลายชนิด และมีการพัฒนารูปแบบอยู่เสมอ แต่รูปแบบนั้นส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับความพอใจของช่างปั้นมากกว่าและมีผู้ผลิตมากรายทำให้เกิดการตัดราคากันเอง แต่ถึงกระนั้นก็ตามผลิตภัณฑ์ด่านเกวียนยังเป็นที่ชื่นชอบของผู้คนอยู่เสมอ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จึงควรส่งเสริมทางด้านเทคนิคในการผลิตรูปแบบให้มุ่งเน้นทางเศรษฐกิจมากขึ้น และควรมีผู้นำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตลาดอย่างเป็นระบบ เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางการตลาด

#### 4.2 ด้านการตลาดและเศรษฐกิจ

สำหรับผลิตภัณฑ์หมู่บ้านด่านเกวียนนั้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี มีความงดงามมาก แต่ยังคงขาดผู้นำในการพัฒนาตลาดสินค้าอย่างเป็นระบบอยู่ และคนในท้องถิ่นขาดวิสัยทัศน์ในการประกอบการ จึงควรมีผู้นำในการพัฒนาตลาดอย่างจริงจัง

การสร้างงานสร้างอาชีพชุมชนมีรายได้ก่อให้เกิดเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่จากการที่มีผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการแข่งขันสูงนั้น เกิดเป็นการแตกความสามัคคีขึ้นมา จึงควรให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการและพัฒนาผู้ประกอบการเหล่านั้นให้มีศักยภาพสูงสุด และรู้จักวางแผนธุรกิจ

#### 4.3 ด้านทำเลที่ตั้งและการคมนาคม

หมู่บ้านด่านเกวียนนั้นมีทำเลที่ตั้งอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากใกล้ตัวเมืองและแหล่งชุมชน อีกทั้งยังสามารถเดินทางสู่จังหวัดอื่นๆ ได้โดยง่าย ด้านการคมนาคมที่สะดวกสบาย การเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา สามารถเดินทางโดยทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้ 2 เส้นทาง คือ จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 2 (มิตรภาพ) ที่สระบุรีถึงจังหวัดนครราชสีมา ระยะทาง 259 กิโลเมตรแล้วเดินทางจากตัวจังหวัด

นครราชสีมาไปตามทางหลวงหมายเลขแผ่นดินหมายเลข 224 ประมาณ 15 กิโลเมตรก็จะถึงหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

อีกเส้นทางหนึ่งเดินทางจากกรุงเทพฯ ฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 304 ผ่านมินบุรี ละโว้ เจริญนคร พนมสารคาม กบินทร์บุรี ปักธงชัยถึงนครราชสีมา ระยะทาง 273 กิโลเมตรแล้วต่อไปถึงหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนอีก 15 กิโลเมตร หรือสามารถเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางซึ่งมีรถโดยสารธรรมดาและปรับอากาศออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือ ถนนกำแพงเพชร (หมอจิต 2) ไปนครราชสีมาทุกวัน รายละเอียดสอบถาม โทร (02) 936 – 2852 – 66 บริษัทเอกชนที่เปิดบริการเดินรถคือ บริษัทราชสีมาทัวร์ โทร (02) 936 – 1615 และบริษัทแอร์โคราชพัฒนา โทร (044) 252 – 995 กรุงเทพฯ ฯ โทร (02) 936 – 2252 หรือ [www.transport.co.th](http://www.transport.co.th)

สถานีขนส่งที่นครราชสีมา มีสองแห่งคือ สถานีขนส่งแห่งที่ 1 ถนนบูรินทร์ โทร (044) 256 – 006 – 9 ต่อ 175 , 176 (รถปรับอากาศ) 178 (รถธรรมดา) หรือ เดินทางโดยรถไฟ มีรถไฟออกจากสถานีรถไฟไปกรุงเทพฯ ฯ (หัวลำโพง) ไปนครราชสีมาทุกวัน รายละเอียดสอบถามที่หน่วยบริการเดินทางการรถไฟแห่งประเทศไทย โทร 1690 , (02) 204 – 334 , (02) 621 – 8701 ต่อ 4334 หรือ [www.railway.co.th](http://www.railway.co.th)

#### 4.4 ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการที่ดีและเข้มแข็ง มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ส่งผลให้ชุมชนด่านเกวียนประสบความสำเร็จมีแหล่งเรียนรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และวิชาการ เช่น มีปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง สมาชิกกลุ่ม ผู้ประกอบการ โดยมีการระดมความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนและมีภาครัฐช่วยผลักดันแผนงาน โครงการพัฒนาและสนับสนุนงบประมาณ อีกทั้งผู้ประกอบการร่วมเสนอแนวคิดการบริหารเชิงธุรกิจและคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอแนวความคิดความต้องการของชุมชน จนก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านโอทอปที่มีชื่อเสียงในระดับประเทศ ต่างประเทศและได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อขยายผลเป็นต้นแบบของการดำเนินการไปสู่หมู่บ้านอื่น ๆ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

#### 4.5 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

การทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนนั้น เมื่อมองย้อนกลับไปเมืองโคราชสมัยก่อนจะมีด่านอยู่รอบ ๆ เมือง เช่น ด่านขุนทด ด่านจอหอ ด่านทองหลางและด่านเกวียน การปั้นเครื่องปั้นดินเผาของชาวบ้านแต่ดั้งเดิมนั้นจะทำการปั้นดินเผาเพื่อใช้ในครัวเรือนเท่านั้น เมื่อกองเกวียนมาพักแรมก่อนเข้าเมืองโคราชหรือเดินทางต่อไปยังที่อื่น ชาวบ้านได้นำเครื่องปั้นดินเผามาขายให้กับกองเกวียนเหล่านั้น เช่น ครก โอง ไห เนื่องจากเครื่องปั้นดินเผาที่มีความทนทานไม่แตกง่าย ต่อมา รว พ.ศ. 2503 คร.ว.ทัศนัญ ฦ ถกลาง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับ

อาจารย์อีกหลายท่านในแผนกสถาปัตยกรรมได้เข้าไปช่วยออกแบบและแนะนำชาวบ้านในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้มากยิ่งขึ้น เช่น การทำที่นั่ง กระเบื้องปูพื้น แจกันแบบต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้มีเทคนิคการทำสีหลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การอัดพิมพ์ การแกะสลักเป็นงานประดับผนัง การทำเครื่องประดับ เช่น สร้อยคอ ต่างหู เข็มกลัด และอื่น ๆ อีกมากมาย

จากการพัฒนาเทคนิคการปั้นซึ่งใช้เพียงมือและอุปกรณ์ปั้นเพียงไม่กี่ชิ้น ปัจจุบันได้นำเครื่องจักรกลเข้ามาช่วยมากขึ้น เช่น การใช้เครื่องจักรผสมและรีดดินออกมาเป็นแท่งยาว ทำให้เนื้อดินละเอียดเหนียวนำไปขึ้นรูปในการปั้นแบบต่าง ๆ ได้ง่ายสะดวกสบายและสามารถปั้นได้คราวละเป็นจำนวนมาก

เนื่องจากหมู่บ้านด่านเกวียนเป็นชุมชนเก่าแก่ และมีวัฒนธรรมอันยาวนาน มีเกียรติประวัติและชื่อเสียงมากมาย ทำให้หมู่บ้านด่านเกวียนสามารถสร้างศูนย์การปั้นและผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่เลื่องชื่อควบคู่กับการส่งเสริมการตลาด โดยนำวัฒนธรรมอันดีงามของชาวชุมชนมาประกอบ ในอนาคตอันใกล้ หมู่บ้านชุมชนด่านเกวียนจะมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับไปไกล

#### 4.6 ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาใดใดจะเป็นไปตามเป้าประสงค์มากน้อยเพียงใดนั้นนอกจากจะนำข้อมูลที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ในมิติต่างๆ ให้มากที่สุดแล้วยังคงต้องพิจารณาปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่มีบทบาทหรือส่งผลกระทบต่อพัฒนานั้นๆ ในการแนวทางเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสาธารณะของชุมชนด่านเกวียนเป็นการค้นหาแนวคิดที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในวิธีการต่างๆ ที่สามารถช่วยสนับสนุนและเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการดำเนินกิจกรรม โดยเฉพาะเชิงการตลาดที่เป็นภาพรวม จึงจะเห็นว่าเป็นการสรรหาระบบการบริหารจัดการในแนวทาง จำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงจากทฤษฎีต่างๆ ในส่วนการบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง ฯลฯ มาผสมผสานกันให้เกิดความเหมาะสม ทั้งนี้อาจจำแนกหัวข้อได้ต่อไปนี้

##### 4.6.1. มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงและต่อเนื่อง

กล่าวคือการดำเนินกิจกรรมหลักเพื่อการค้าขาย การส่งเสริมการตลาด อันรวมถึงกิจกรรมรองที่สนับสนุน อาทิ การท่องเที่ยว การจัดงานประเพณี ฯลฯ ควรมีการจัดตั้ง หน่วยงานรับผิดชอบดูแลโดยตรงอย่างจริงจัง อาจมาจากองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับภารกิจนั้นๆ หรือภาคเอกชนที่มีความพร้อมในการสนับสนุน หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความตั้งใจทำงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างแท้จริง ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวควรเน้นถึงความร่วมมือซึ่งกันและกันในทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ



#### 4.6.2. ยึดหลักการมีส่วนร่วม

สืบเนื่องมาจากการดำเนินงานในข้อแรก สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จคือความร่วมมือที่ดีจากทุกฝ่าย ความสมัครสมานสามัคคีปรองดอง และความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยอมเป็นพลังที่แข็งแกร่งในอันจะนำพาไปถึงเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและยั่งยืน การที่ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมกันตามความเหมาะสมเป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันภาระกิจให้ขับเคลื่อนได้ดีที่สุด

#### 4.6.3. เพิ่มพูนความเข้าใจในระบบโลจิสติกส์

จากเส้นทางคมนาคมที่ได้ชื่อว่าเป็นประตูอินโดจีนย่อมแสดงให้เห็นความพร้อมของระบบขนส่งสาธารณะที่จะเป็นช่องทางให้นักท่องเที่ยว นักกิจกรรม ตลอดจนนักลงทุนได้นำประโยชน์จากการพัฒนาระบบโลจิสติกส์นี้สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนในภูมิภาคอินโดจีน จึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของระบบโลจิสติกส์นี้ที่จะเป็นกลไกนำไปสู่วิธีสร้างกิจกรรมการค้าและการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกแขนง

#### 4.6.4. เน้นการทำงานเป็นเครือข่าย

เป็นที่ยอมรับว่าการทำธุรกิจต้องมีความคล่องตัวและคอยตอบสนองความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในปัจจุบันซึ่งมีตัวแปรคือเทคโนโลยี ผู้บริโภค และการแข่งขันเข้ามาเกี่ยวข้อง ความสำคัญของการแข่งขันในระบบขนส่งและการอำนวยความสะดวกทางการค้าที่มีประสิทธิภาพสูงหรือที่เรียกว่าการบริการรูปที่ดีเยี่ยม จึงยังเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้ประกอบการต้องเร่งปรับตัว การเพิ่มภาระกิจนี้นับเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวต่อผลกระทบด้านต้นทุน ดังนั้นการทำงานเป็นเครือข่ายจะมีบทบาทในเรื่องการรวมกลุ่ม การระดมทุนการรับข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่จะช่วยให้การดำเนินงานในยุคโลกาภิวัตน์มีความเติบโตมั่นคงเร็วขึ้น

#### 4.6.5. ให้ความสำคัญการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญและจำเป็นต้องนำมาใช้ให้เหมาะสมเพราะนอกจากทำให้การทำงานสะดวกรวดเร็ว ยังสามารถใช้ในการวางแผนและควบคุมระบบต่างๆ ให้มีความรัดกุมได้เป็นอย่างดี ในระบบธุรกิจโดยรวมของชุมชนด้านเกี่ยวขนควรเพิ่มความสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศดังนี้

- บริหารจัดการกับระบบตู้คอนเทนเนอร์ให้มีบทบาทมากขึ้น
- เพิ่มระบบสารสนเทศด้านการควบคุมการขนส่ง เช่น GPS, E-logistics ฯลฯ
- เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันในการบริการระหว่างผู้ประกอบการ
- การไทยกับบริษัทต่างประเทศ

#### 4.6.6. ให้ความตระหนักในการรักษาความเป็นไทย

ความมีเสน่ห์ดั้งเดิมของความเป็นสินค้าหัตถกรรมด้านเกวียนที่มีมาช้านานมิได้มีเป็นเพียงวัตถุหรือผลิตภัณฑ์เท่านั้น หากแต่รวมถึงความเป็นศิลปะกรรมที่ชาวบ้านด้านเกวียนได้รวบรวมเอาภูมิปัญญาที่เป็นศิลปะเฉพาะตัวถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก ในขณะที่ดำเนินชีวิตประจำวันออกมาด้วยความอ่อนโยน โดยคำบอกเล่าที่ยังคงเรื่องราวให้เห็นอยู่บ้างในปัจจุบัน เช่นการปั้นงานควบคู่กับการคลอเพลงเพื่อชีวิตในลานบ้านการรวมกลุ่มสังสรรค์พร้อมกับการประดิษฐ์งานร่วมกัน พฤติกรรมเหล่านี้แสดงออกถึงสังคมอยู่ดีมีสุข ชี้นงานที่ผลิตออกมาจึงเกิดจากความรักในงานและนำมาซึ่งการถ่ายทอดที่ประณีตบรรจง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกคนที่ต้องช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟูดูแล และจรรโลงไว้ซึ่งสิ่งเหล่านี้

- ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม
- เอกลักษณ์ของความเป็นด้านเกวียน
- การยกย่องเชิดชูบรรพชนท้องถิ่น เช่น ช่าง ปรมาจารย์ชาวบ้าน ฯลฯ

#### 4.6.7. การผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเพื่อการส่งออก

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้ให้ประเทศและท้องถิ่นเป็นจำนวนมากมหาศาล ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างงานและสร้างรายได้แก่คนในชุมชนได้อย่างแท้จริง ในขณะที่ประเทศไทยกำลังผลักดันนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับนโยบายการส่งออก หากการสร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยือนถึงท้องถิ่นด้วยความประทับใจแล้ว ไม่เพียงเกิดการใช้จ่ายในเฉพาะช่วงเวลาที่มาอยู่เท่านั้นหากเกิดความคิดในการเก็บผลิตภัณฑ์กลับไปยังประเทศตนอีกด้วย อาทิ ของที่ระลึกของใช้ งานศิลปะ ฯลฯ หากเราได้นำงานบริการที่เป็นความถนัดของคนไทยที่ได้รับการยอมรับถึงความเป็นลักษณะประจำชาติที่โดดเด่นมาใช้ในงานท่องเที่ยวที่เกิดจากความพร้อมในด้านทรัพยากรท้องถิ่นที่มีองค์ประกอบดีทั้ง สถานที่ ทำเล ผลิตภัณฑ์ รวมถึงความสะดวกในเส้นทางคมนาคมขนส่ง มาประกอบกับการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงอย่างมีระบบและด้วยประสิทธิภาพแล้ว สามารถสร้างกิจกรรมการประอาชีพได้หลากหลายในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ที่จะเป็นการกระจายรายได้ที่แท้จริงให้กับประชากรซึ่งอันนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจสาธารณะได้

## บรรณานุกรม

แผนพัฒนาสามปี(พ.ศ.2551 - 2553) เทศบาลตำบลด่านเกวียน อ. โขกษัย จ.นครราชสีมา , ปี2551  
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา.เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ  
ชุมชนด่านเกวียน ต.ด่านเกวียน อ. โขกษัย จ.นครราชสีมา,2547.

ธลีกา อังกูรและคณะ.การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น.  
กรุงเทพ , 2549.

สำนักงานด่านเกวียนพลาซ่า.เอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ด้านเกวียนพลาซ่า,2548.

กรมการพัฒนาชุมชน.(2548)โครงการหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ.(ออนไลน์).แหล่งที่มา :

<http://www.cdd.go.th> (5 ธันวาคม 2548).

เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายทั่วไป ปีงบประมาณ 2551 เทศบาลตำบลด่านเกวียน อ. โขกษัย  
จ.นครราชสีมา

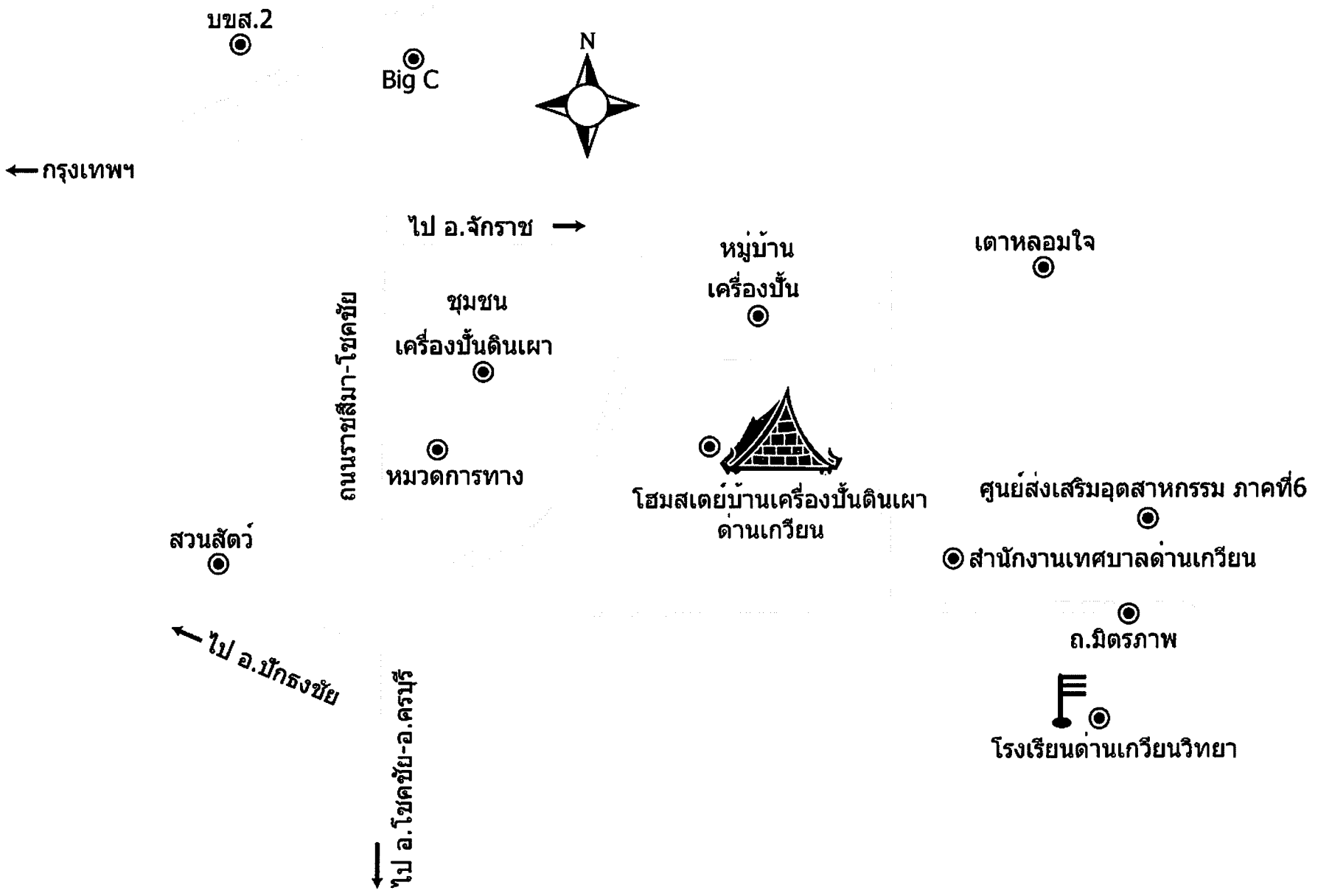
บัณฑิต ตั้งประเสริฐและคณะ.การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของหมู่บ้านตาม  
โครงการ โคราชพัฒนา.นครราชสีมา : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2535.

สำนักงานเทศบาลตำบลด่านเกวียน.เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลตำบลด่านเกวียน,2547.

# ภาคผนวก







บขส.2

Big C



← กรุงเทพฯ

→ ไป อ.จักราช

เดาหลอมใจ

หมู่บ้าน  
เครื่องปั้น

ถนนราชสีมา-โขนชัย

ชุมชน  
เครื่องปั้นดินเผา

หมวดการทาง

โสมสเดย์บ้านเครื่องปั้นดินเผา  
ด้านเกรียน

ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ภาคที่ 6

สวนสัตว์

สำนักงานเทศบาลด้านเกรียน

← ไป อ.ปทุมธานี

ถ.มิตรภาพ

↓ ไป อ.โขนชัย-อ.นครินทร์

โรงเรียนด้านเกรียนวิทยา

## ประวัติผู้เขียน



ชื่อ - นามสกุล	กรรรัตน์ กมลยะบุตร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้จัดการอาวุโส บริษัท สุรนครเมืองใหม่ จำกัด, ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเมืองนครราชสีมา
ชื่อหน่วยงาน	บริษัท สุรนครเมืองใหม่ จำกัด
สถานที่ทำงาน	438/1 ถ.มิตรภาพ-หนองคาย ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
โทรศัพท์ / โทรสาร	044-296932 / 044-203807
ที่อยู่ปัจจุบัน	144/2 หมู่บ้านกรีนเพลซ ถ.มิตรภาพ-หนองคาย ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
วุฒิการศึกษา	
มัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย	โรงเรียนศึกษานารี
ปริญญาตรี	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ปริญญาโท	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต(บธ.ม.)มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประกาศนียบัตรชั้นสูง	- วิทยากรกระบวนการแผนธุรกิจหลักสูตรcefe (โดยทุนรัฐบาลเยอรมันร่วมกับ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรม) - หลักสูตร DELIVERY SERVICES TO RURAL AREA มหาวิทยาลัยเชรชเล็ม ประเทศอิสราเอล (โดยทุนกระทรวงการต่างประเทศอิสราเอล ผ่านรัฐบาลไทย)

## ประสบการณ์และผลงาน

1. เลขานุการการกีฬาแห่งประเทศไทย
2. ผู้จัดการเขตการขายบริษัท ไทยออริเฟลม จำกัด
3. ผู้จัดการเขตการขายบริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด สาขาการตลาดนครหลวง
4. สมาชิกสภาเทศบาลนครนครราชสีมา
5. กรรมการหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา
6. กรรมการพิจารณาตัดสินสินค้า OTOP ระดับภูมิภาค
7. กรรมการสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน
8. กรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว

## งานเขียน

1. หลักสูตรการวางแผนธุรกิจชุมชน กศน.จังหวัดนครราชสีมา
2. โครงการการวางแผนการตลาดระยะสั้นและระยะยาวของกลุ่มอาชีพ
3. งานวิจัยพฤติกรรมเยาวชนต่อความเสี่ยงสารเสพติด
4. โครงการทัวร์วัดในเขตจังหวัดนครราชสีมา

## รางวัล/เกียรติยศ

1. เครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎไทย ชั้นที่ 5 เบญจมาภรณ์
2. ประกาศเกียรติคุณระดับเข้มศักดิ์พิเศษ ปตอ
3. นักเห็นเวหากิตติมศักดิ์ของกองทัพอากาศ
4. เครื่องหมายเชิดชูเกียรติหน่วยทหารพรานกิตติมศักดิ์ กองกำลังทหารพราน กองทัพภาคที่ 2